

R

G

B

WH

GR

BL

Grey Scale #13

C

M

Y

K

A

1

2

3

4

5

6

M

8

9

10

11

12

13

14

15

B

17

18

19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

JAWNE

ASG WP wewn. 3673/82

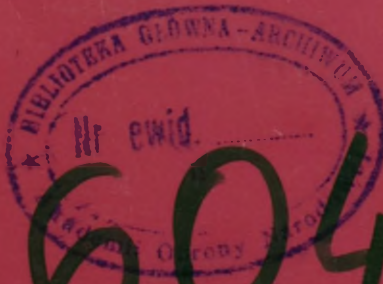
Egz. Nr. 1

Plk doc. dr Tadeusz MIROWSKI

UŻYCIE
WOJSK OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ
W OPERACJI PRZECIWPOWIETRZNEJ
I POWIETRZNEJ

STUDIUM TEORETYCZNE
(Materiał na sympozjum naukowe)

49604

WARSZAWA 1982

20

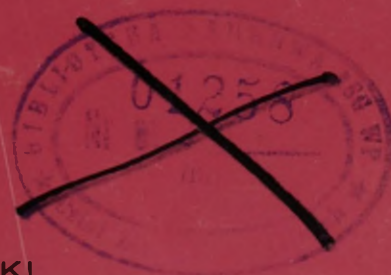
**AKADEMIA
SZTABU GENERALNEGO**

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

JAWNE

ASG WP wewn. 3673/82

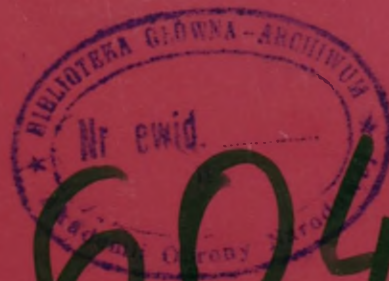
Egz. Nr. 1

Plk doc. dr Tadeusz MIROWSKI

**UŻYCIE
WOJSK OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ
W OPERACJI PRZECIWPOWIETRZNEJ
I POWIETRZNEJ**

STUDIUM TEORETYCZNE
(Materiał na sympozjum naukowe)

49604

WARSZAWA 1982

20

Opis załączników

- 1/ Szkic na papierze do poz. 0291/WW na 1 ark.
Koncepcja operacji ppow. na ZTDW.
- 2/ Szkic na papierze do poz. 0291/WW na 1 ark.
Użycie wojsk OPL w operacji ppow. na obszarze
własnego kraju.
- 3/ Szkic na papierze do poz. 0291/WW na 1 ark.
Użycie wojsk OPL w operacji ppow. w okresie
przegrupowania wojsk frontu do rejonu wyjściowego.
- 4/ Szkic na papierze do poz. 0291/WW na 1 ark.
Użycie wojsk OPL w operacji ppow. w rejonie
wyjściowym.

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

KATEDRA TAKTYKI WOJSK OPL

PRZEKLASYFIKOWANO

Protokół Nr 54305

JAWNE

ASG WP wewn. 3673/82

Egz. nr ....

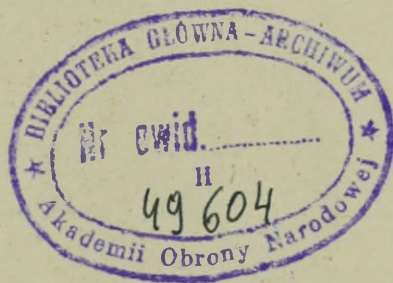
1

*Przeklas -
pmet - 1 z dn. 2.01.97
Dy -*

Płk doc. dr Tadeusz MIROWSKI

UŻYCIE WOJSK OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ
W OPERACJI PRZECIWPOWIETRZNEJ I POWIETRZNEJ

Studium teoretyczne
/Materiał na sympozjum naukowe/

WARSZAWA

1982 r.

Zgodnie z tradycją Katedra Taktyki Wojsk OPL ASG WP, realizując cele dydaktyczno-wychowawcze, w miesiącu kwietniu - dla upamiętnienia historycznej bitwy 1 dąbów pod DARNICĄ /8.04.1944 r./ - organizuje w Akademii "DZIEŃ WOJSK OPL".

Łącząc elementy patriotyczno-wychowawcze z celami szkoleniowo-badawczymi Katedra zamierza, przy współudziale Szefostwa Wojsk OPL MON, zorganizować i przeprowadzić naradę naukową nt.:

"Użycie wojsk OPL w operacji przeciwpowietrznej i powietrznej".

Celem narady będzie wymiana i ujednoczenie poglądów na powyższy temat. Prezentowane poglądy i stanowiska uczestników narady posłużą do opracowania kompleksowego materiału szkoleniowego na użytek ASG WP i zainteresowanych IC MON oraz wojsk.

A u t o r

T R E Ś Ć

str.

W s t ę p	3
I. Ogólne zasady organizacji i prowadzenia operacji przeciw- powietrznych i powietrznych na TDW	5
1.1. Operacje przeciwpowietrzne	5
1.2. Operacje powietrzne	9
II. Warunki i możliwości użycia wojsk frontu w operacji przeciw- powietrznej oraz koncepcja ich wykorzystania	13
III. Użycie wojsk obrony przeciwlotniczej frontu /armii/ w ope- racji przeciwpowietrznej	18
3.1. Zadanie, skład i możliwości użycia sił i środków OPL	19
3.2. Właściwości planowania i organizacji działań bojo- wych wojsk OPL	23
3.3. Organizacja dowodzenia i współdziałania sił i środków OPL /OP/	26
3.4. Wybrane zagadnienia organizacji zabezpieczenia działań bojowych wojsk OPL	30
3.5. Prowadzenie działań bojowych przez siły i środki OPL	35
IV. Właściwości użycia wojsk obrony przeciwlotniczej frontu w operacji powietrznej	42
B i b l i o g r a f i a	48
<u>Z a ł a c z n i k i</u> -wklejki:	
1. Koncepcja operacji przeciwpowietrznej na ZTDW wklejka nr 1 po str.	48
2. Użycie wojsk OPL w operacji przeciwpowietrznej na obszarze własnego kraju w systemie OPK wklejka nr 2 po str.	48
3. Użycie wojsk OPL w operacji przeciwpowietrznej w okresie przegrupowania wojsk frontu do rejonu wyjściowego wklejka nr 3 po str.	48
4. Użycie wojsk OPL w operacji przeciwpowietrznej w rejonie wyjściowym wklejka nr 4 po str.	48

W S T Ę P

Operacja przeciwpowietrzna jako kategoria sztuki wojennej jest pojęciem jakościowo nowym i w odróżnieniu od operacji powietrznej nie posiada na dzień dzisiejszy w pełni opracowanej teorii, w operacji o którą można by jednoznacznie dać wykładnię stosowanych zasad jej organizacji i prowadzenia w ujęciu kompleksowym i systemowym.

Próbie tę, na zlecenie Sztabu Generalnego WP zgodnie z Rozkazem MON do szkolenia sił zbrojnych w roku 1981, podjął zespół oficerów ASG WP pod kierownictwem gen. bryg. pil. dr Zdzisława ŻARSKIEGO.

Studium teoretyczne, stanowiące rezultat prac badawczych nad tym problemem, po akceptacji Sztabu Generalnego WP będzie stanowić bazę wyjściową, która posłuży do przygotowania odpowiedniego materiału szkoleniowego na powyższy temat.

Należy podkreślić, że od 1980 r. problem organizacji i prowadzenia operacji przeciwpowietrznej jest jednym z ważniejszych zagadnień szkoleniowych rozgrywanych w operacyjno-strategicznych ćwiczeniach sił zbrojnych państw - sygnatariuszy Układu Warszawskiego /np. ćwiczenia pk. "WIOSNA-80", "GRANIT-80", "SOJUZ-81" i "ZACHÓD-81"/. Doświadczenia i wnioski z tych ćwiczeń stanowią bogaty materiał badawczy, który pozwala na weryfikację, często kontrowersyjnych poglądów, a także na teoretyczne uogólnienia w celu przyjęcia określonych założeń organizacyjnych i zasad użycia rodzajów sił zbrojnych i wojsk w tym szczególnym przedsięwzięciu, realizowanym w ramach operacji strategicznej na TDW.

Wymowna, a zarazem określająca główny cel operacji przeciwpowietrznej we współczesnych warunkach jest wypowiedź ministra obrony narodowej w podsumowaniu ćwiczenia pk. "WIOSNA-80"^{1/}:

MON
"W ćwiczeniu raz jeszcze znalazła zastosowanie zasada rozpoczęcia przez przeciwnika działań wojennych od zaskakujących, zmasowanych nalotów lotnictwa. W tych warunkach głównym zadaniem wojsk OPK oraz wojsk frontów było i jest skoordynowane działanie wszystkich zwalczających samoloty sił i środków. Ma ono na celu zadanie nieprzyjacielowi maksymalnych strat, zminimalizowanie strat własnych oraz stworzenie warunków sprzyjających przeniesieniu działań na terytorium wroga. Ilościowo-jakościowy potencjał sił powietrznych przeciwnika czyni to zadanie bardzo trudnym i wielce odpowiedzialnym. Stąd też zaistniała celowość nadania mu wyższej, systemowej, kompleksowej rangi.

1/ Omówienie ćwiczenia "WIOSNA-80". Wyd. MON, Sztab.Gen.WP, 1980, str. 49.

Z tą myślą skoordynowane działanie, wyrażone odpowiednio w decyzji, planie i zadaniach, określa się obecnie mianem operacji przeciwpowietrznej.

Powstaje pytanie - w jakim pozostaje ona stosunku do operacji powietrznej? Niejasności wynikają głównie stąd, iż niektóre realizowane w tych obu typach operacji elementy zadaniowe, mogą w znacznym stopniu pokrywać się w czasie. Są to jednak dwie różne operacje".

Materiał niniejszy przedstawia uzgodniony z Szefostwem Wojsk OPL MON pogląd Katedry TWOPL ASG WP w kwestii wybranych problemów /zasad/ użycia wojsk OPL frontu /armii/ w operacji przeciwpowietrznej i powietrznej w ramach prowadzonej na zachodnim TDW operacji strategicznej. Do tego celu wykorzystano dorobek naukowy wspomnianego wyżej zespołu autorskiego ASG WP, w którym katedra TWOPL współuczestnicząc opracowała odpowiednie partie materiału teoretycznego.

Zawarte w treści materiału zasady wykorzystania wojsk OPL frontu /armii/ w operacji przeciwpowietrznej i powietrznej nie претенdują do ostatecznych rozwiązań. Dostrzega się w nich pewne luki oraz kontrowersyjność poglądów, zwłaszcza w odniesieniu do treści zadań realizowanych przez związki taktyczne i oddziały wojsk OPL, które ściśle uzależniają się i wiążą z zadaniami wynikającymi z operacyjnego przeznaczenia wojsk OPL oraz z celami operacji frontowej /armijnej/, a także z obowiązującymi zasadami użycia i działania sił i środków OPL w systemie obrony powietrznej kraju. W świetle powyższego widzi się celowość przeprowadzenia w kwietniu 1982 r. - w ramach obchodów "Dnia wojsk OPL w ASG" /w 38 rocznicę bitwy pod Darnią/ - narady naukowej na ten temat z udziałem zainteresowanych i kompetentnych IC MON i OW.

I. OGÓLNE ZASADY ORGANIZACJI I PROWADZENIA OPERACJI PRZECIWPOWIETRZNYCH I POWIETRZNYCH NA TDW

1.1. Operacje przeciwpowietrzne

Celowość prowadzenia operacji przeciwpowietrznych uznawano już na początku lat 50-tych, w okresie burzliwego rozwoju wojsk obrony powietrznej kraju, traktując ją jako podstawową formę działań bojowych wojsk OPK. Początkowo nazywano ją powietrzną operacją obronną, a od 1953 r. - operacją przeciwpowietrzną.^{2/}

2/ Patrz: Противовоздушная оборона /podręcznik/. Wyd. Wojskowej Akademii Głównego Sztabu Wzmacniania Sił Zbrojnych SSSR. Moskwa 1977, s. 239.

Przez pojęcie tej operacji rozumiano całokształt walk i bitew jednego lub grupy związków operacyjnych wojsk OPK, prowadzonych według jednolitego zamiaru i skierowanych na zerwanie operacji powietrznej nieprzyjaciela, mającej na celu zniszczenie określonej grupy obiektów kraju.^{3/}

Obecnie poglądy na organizację i prowadzenie operacji przeciwpowietrznych zasadniczo różnią się od wspomnianych wyżej zarówno pod względem sił i środków biorących w niej udział, jak i sposobów organizacji oraz warunków jej prowadzenia.

Przez pojęcie "operacja przeciwpowietrzna" obecnie rozumie się całokształt zawczasu zaplanowanych, uzgodnionych i wzajemnie powiązanych co do celów, zadań, miejsca i czasu walk i bitew powietrznych i przeciwpowietrznych wojsk lotniczych, obrony powietrznej i obrony przeciwlotniczej, a także połączonych z nimi działań bojowych lotnictwa uderzeniowego, wojsk rakietowych i artylerii, sił i środków WRE i innych, wykonywanych pod jednym kierownictwem, według jednolitego zamiaru i planu, mających na celu udaremnienie osiągnięcia przez nieprzyjaciela celów prowadzonej przez niego operacji powietrznej.

Operacja przeciwpowietrzna jest częścią składową operacji strategicznej na TDW i jednocześnie jedną z zasadniczych form realizacji zadań obrony powietrznej. Prowadzona jest w najbardziej napiętych i odpowiedzialnych okresach działań sił powietrznych nieprzyjaciela, to jest wówczas, gdy wykonuje on zaczepną operację powietrzną.

Treścią operacji przeciwpowietrznej będą:

- powietrzne i przeciwpowietrzne walki i bitwy wojsk OPK, wojsk OPL i lotnictwa myśliwskiego frontu i marynarki wojennej w celu odparcia zmasowanych uderzeń ŚNP nieprzyjaciela;
- zawczasu zaplanowane uderzenia odwetowe /uprzedzające/ lotnictwa, wojsk rakietowych i artylerii na lotniska, elementy systemu dowodzenia i naprowadzania lotnictwa, pozycje środków WRE, wojsk rakietowych i artylerii oraz inne obiekty nieprzyjaciela przed rozpoczęciem lub w trakcie jego zaczepnej operacji powietrznej;
- działania bojowe wojsk obrony powietrznej oraz wojsk OPL i lotnictwa myśliwskiego frontów mające na celu odparcie ześrodkowanych uderzeń i działań urzutowanych lotnictwa nieprzyjaciela w okresach między uderzeniami /nalotami/ zmasowanymi;

3/ Tamże, s. 239-240.

- manewr sił i środków obrony powietrznej /obrony przeciwlotniczej/ w celu wzmożenia osłony zgrupowań wojsk /obiektów/ na głównych lub osłabionych kierunkach oraz odtworzenie naruszonego systemu obrony powietrznej na TDW;

- kompleksowa walka radioelektroniczna w celu obezwładnienia radioelektronicznych środków systemu dowodzenia lotnictwem nieprzyjaciela na ziemi i w powietrzu.

Ogólnym celem operacji przeciwpowietrznej jest zerwanie /osłabienie/ zaczepnej operacji powietrznej nieprzyjaciela, zachowanie zdolności bojowej własnych sił zbrojnych zgrupowanych na TDW, zadanie strat zasadniczym zgrupowaniom środków napadu powietrznego /powietrzno-kosmicznym/ nieprzyjaciela i stworzenie przez to warunków sprzyjających do zdobycia i utrzymania panowania w powietrzu oraz osiągnięcia celów operacji strategicznej na TDW.

W określonych warunkach w zależności od charakteru i celów konkretnych zaczepnych operacji powietrznych nieprzyjaciela, szczególnymi celami operacji przeciwpowietrznych mogą być:

- udaremnienie nieprzyjacielowi zdobycia panowania w powietrzu i przewagi w broni jądrowej oraz stworzenie sprzyjających warunków do przeprowadzenia własnej operacji powietrznej;

- uniemożliwienie siłom powietrznym nieprzyjaciela przeprowadzenia operacji powietrznej w celu izolacji rejonu działań bojowych;

- niedopuszczenie do zniszczenia przez lotnictwo nieprzyjaciela określonych gałęzi przemysłu lub innych ważnych obiektów o znaczeniu operacyjnym lub strategicznym.

Cel operacji przeciwpowietrznej osiągnąć jest przez niszczenie i obezwładnienie SNP nieprzyjaciela zarówno w powietrzu, jak i na ziemi.

Operacja przeciwpowietrzna prowadzona w warunkach rozpoczęcia działań wojennych od zmasowanych uderzeń sił powietrznych nieprzyjaciela posiada od samego początku zdecydowany charakter walki o panowanie w powietrzu i przewagę w broni jądrowej.

Osiągnięcie celów tej operacji winno zapewnić niezbędne warunki do przeprowadzenia własnej operacji powietrznej, w której powinno nastąpić rozbitcie głównych zgrupowań lotniczych nieprzyjaciela, umożliwiające przejście sił zbrojnych na TDW do zdecydowanych działań zaczepnych w skali strategicznej.^{4/}

4/ Pod osłoną działań bojowych prowadzonych w ramach operacji przeciwpowietrznej następuje operacyjne rozwinięcie głównych sił frontów. Jest to swojego rodzaju operacja /bitwa/ o przegrupowanie jako wstępna faza poprzedzająca wejście głównych sił pierwszego rzutu strategicznego do bitwy w celu przejścia do zdecydowanych operacji zaczepnych.

Rozmach operacji przeciwpowietrznej zależy jest od szeregu czynników, z których najistotniejszymi są: cel, zadanie, skład sił, parametry czasowo-przestrzenne i charakter działań lotnictwa /ŚNP/ nieprzyjaciela w operacji powietrznej prowadzonej na TDW.

Biorąc za podstawę powyższe uwarunkowania oraz wnioski z operacyjno-strategicznych ćwiczeń dowódczo-sztabowych, można przyjąć, iż podstawowe wskaźniki rozmachu operacji przeciwpowietrznej prowadzonej w początkowym okresie wojny mogą być następujące:

- głębokość działań: 1100-1300 km i więcej;
- szerokość działań: 600-800 km;
- czas trwania operacji: 2-5 dób;

Skład sił i środków uczestniczących w operacji przeciwpowietrznej zależy jest od wielkości obszaru, w którym nieprzyjaciel prowadzi będzie zaczepną operację powietrzną, rozmieszczenia /dyslokacji/ i możliwości techniczno-bojowych /zasięgu działania/ środków ogniwych i walki radioelektronicznej przeznaczonych /wydzielonych/ do niszczenia i obezwładnienia ŚNP nieprzyjaciela.

W ramach zachodnioeuropejskiego TDW w operacji przeciwpowietrznej wezmą udział:

- wojska OPK, wojska OPL i lotnictwo myśliwskie frontów pierwszego i drugiego rzutu;
- wydzielone związki taktyczne i oddziały lotnictwa bombowego, myśliwsko-bombowego, rozpoznawczego i wojsk lądowych frontów pierwszego rzutu oraz armii lotniczej/przeznaczenia operacyjnego/ odwodu Naczelnego Dowództwa i lotnictwa morskiego;
- wydzielone siły i środki wojsk raketowych i artylerii frontów pierwszego rzutu oraz siły uderzeniowe marynarki wojennej /w granicach swoich możliwości/;
- siły i środki rozpoznania i walki radioelektronicznej, specjalne grupy desantowe i dywersyjne oraz inne.

Przygotowanie operacji przeciwpowietrznej, w tym udział w niej rodzajów sił zbrojnych i wojsk, realizuje się w ramach planowania pierwszej operacji strategicznej na TDW. W przypadku rozpoczęcia agresji przez nieprzyjaciela z zaskoczenia, opracowane w tym zakresie plany użycia wojsk w operacji przeciwpowietrznej stanowią element składowy pierwszego etapu /okresu/ operacji strategicznej, którego treścią jest załamanie działań ofensywnych nieprzyjaciela w warunkach operacyjnego rozwijania sił zbrojnych i stworzenie warunków w celu przejścia do zdecydowanych działań zaczepnych i przejścia inicjatywy strategicznej.

Podstawę planowania operacji przeciwpowietrznej stanowi decyzja oraz dyrektywa operacyjna dowódcy wojsk na TDW, w których określa się zadania dla frontów, wojsk OPK i marynarki wojennej. Dla wojsk /sił i środków/ bezpośrednio podległych dowódcy OP na TDW zadania na okres operacji przeciwpowietrznej określa się ponadto w zarządzeniu operacyjnym /bojowym/ do obrony powietrznej.

Dowodzenie wojskami uczestniczącymi w operacji przeciwpowietrznej sprawuje dowódca wojsk na TDW /siłami i środkami wojsk frontu - dowódca frontu/ na zasadach jednolitego kierowania wszystkimi siłami i środkami /wojskami/ podległymi na okres operacji strategicznej.

Bezpośrednie dowodzenie wojskami OP i lotnictwem myśliwskim, wydzielonym do udziału w operacji przeciwpowietrznej w ramach ustalonego przez dowódcę wojsk na TDW rezerwu lotnego, sprawuje dowódca wojsk OP na TDW ze swojego stanowiska dowodzenia /SD OP TDW/5/.

We froncie bezpośrednio dowodzenie siłami i środkami wydzielonymi /uczestniczącymi/ do operacji przeciwpowietrznej realizuje się z połączonego stanowiska dowodzenia lotnictwa i OPL /PiSD i OPL/.

1.2. Operacje powietrzne

Operacja powietrzna jest częścią składową operacji strategicznej prowadzonej na TDW. W zależności od warunków i realizowanych celów rozmach operacji powietrznych może być różny. Operacje powietrzne prowadzone w początkowym okresie wojny będą posiadały zdecydowany charakter i duży rozmach. Pierwsza operacja powietrzna może być prowadzona z chwilą wybuchu wojny, względnie po pomyślnym zakończeniu operacji przeciwpowietrznej.

Operacja powietrzna stanowi całość działań zawczasu zaplanowanych, uzgodnionych i wzajemnie powiązanych co do celów, zadań, miejsca i czasu zmasowanych i ześrodkowanych uderzeń oraz działań urzutowanych i bitew powietrznych lotnictwa, a także połączonych z nimi bitew przeciwpowietrznych i działań bojowych wojsk OP /OPL/ oraz działań /uderzeń/ wojsk raketowych i artylerii i innych, wykonywanych pod jednym dowództwem, według jednolitego zamiaru i planu, mających na celu rozgromienie /rozbięcie/ zgrupowań powietrzno-raketowych nieprzyjaciela i zdobycie panowania w powietrzu oraz przewagi w broni raketowo-jądrowej.

Z powyższego wynika, że głównym celem pierwszej operacji powietrznej na TDW będzie wywołanie panowania w powietrzu i zdobycie przewagi w broni raketowo-jądrowej oraz stworzenie przez to niezbędnych warunków do prowadzenia skutecznych działań zaczepnych przez wojska

5/ Przewiduje się łączenie SD OP i SD SiP /sił powietrznych/ na TDW.

lądowe, siły morskie i powietrzne, zapewniających osiągnięcie celów operacji strategicznej.

Uważa się, że cel operacji powietrznej zostaje osiągnięty, jeśli w wyniku jej przeprowadzenia stosunek sił powietrznych będzie wynosił 1,8:1-2:1 na naszą korzyść^{6/}.

Jeżeli w toku operacji strategicznej będą prowadzone operacje powietrzne na mniejszą skalę których zadaniem na przykład będzie izolacja rejonu działań bojowych lub zniszczenie /obezwładnienie/ określonych ważnych gałęzi przemysłu nieprzyjaciela, to adekwatnie do tych zadań i aktualnej sytuacji operacyjnej będą formułowane cele danej operacji powietrznej.

Treścią operacji powietrznej na TDW będą:

- operacje powietrzne armii lotniczych /przeznaczenia operacyjnego i strategicznego/ Naczelnego Dowództwa;
- działania bojowe wojsk lotniczych frontów i marynarki wojennej /flot/ w celu zwalozania lotnictwa nieprzyjaciela na lotniskach i w powietrzu;
- połączone działania bojowe wydzielonych jednostek z AL /przeznaczenia operacyjnego/ Naczelnego Dowództwa i lotnictwa morskiego w celu niszczenia lotniskowców nieprzyjaciela;
- uderzenia wojsk raketowych i artylerii na obiekty lotnicze, obrony powietrznej i system dowodzenia nieprzyjaciela;
- wspólne działania bojowe frontowego lotnictwa myśliwskiego, wojsk OPL frontów oraz wojsk OPK, mające na celu niszczenie lotnictwa nieprzyjaciela w powietrzu;
- działania bojowe wojsk frontów w celu obezwładnienia środków OP nieprzyjaciela na korzyść zabezpieczenia przelotu lotnictwa uderzeniowego do obiektów ataku, a także w celu uchwycenia ważnych rejonów bazowania lotnictwa;
- działania bojowe sił i środków rozpoznania i WRE według jednolitego planu zabezpieczenia operacji powietrznej.

Rozmach operacji powietrznej na TDW charakteryzuje się wielkością obszaru działania /szerokość, głębokość, przestrzeń powietrzna/, czasem trwania oraz ilością zaangażowanych sił i środków.

Obszar działania sił i środków w operacji powietrznej będzie z reguły zawierał się w granicach wyznaczonych szerokością i głębokością operacji strategicznej na TDW.

Czas trwania operacji może wynosić od 2 do 5 dób^{7/}.

6/ W operacji powietrznej rozgrywanej w manewrach "ZACHÓD-81" planowano doprowadzić do zwiększenia globalnego stosunku sił na korzyść "PÓLNOCCYCH" z początkowego 1,2:1 do 2:1, wykonując w ciągu trzech dni cztery zmasowane naloty /7,5 tys. samolotolotów/ siłami dwóch AL lotnictwa trzech frontów i Floty Bałtyckiej. W wyniku przeprowadzonej operacji powietrznej stosunek sił ukształtował się jak 1,6:1.

7/ Na przykład w manewrach "ZACHÓD-81" czas ten wynosił 3 doby.

Skład sił i środków, zwłaszcza lotniczych przewidzianych do udziału w operacji powietrznej, związanej z walką o panowanie w powietrzu i przewagą w broni raketowo-jądrowej, będzie większy niż w operacji przeciwpowietrznej.

W operacji powietrznej na zachodnioeuropejskim TDW mogą wziąć udział:

- armie lotnicze przeznaczenia operacyjnego i strategicznego odwo-
du Naczelnego Dowództwa /2-3 AL/;

- większość sił, a w niektórych okresach operacji całe lotnictwo
frontowe /3-4 frontów/ i lotnictwo morskie;

- wydzielone siły i środki wojsk raketowych i artylerii frontów
pierwszego rzutu oraz środki raketowe marynarki wojennej /w grani-
cach swoich możliwości/;

- związki taktyczne i oddziały wojsk OPL frontów pierwszego i dru-
giego rzutu, wojsk OPK, wydzielone do osłony lotnisk i baz lotni-
czych oraz przelotu lotnictwa;

- siły i środki rozpoznania i walki radioelektronicznej oraz inne
działające według jednolitego planu w interesie zabezpieczenia opera-
cji powietrznej.

W operacjach powietrznych prowadzonych na mniejszą skalę /np.
izolacja rejonu działań bojowych, niszczenie określonych gałęzi prze-
mysłu, nieprzyjaciela itp./ rozmach operacji powietrznej uzależniony
jest od położenia i charakteru obiektów uderzeń, bazowania sił po-
wietrznych i warunków realizacji zadań.

Przygotowanie pierwszej operacji powietrznej na TDW realizowane
jest na podstawie decyzji naczelnego dowódcy sił zbrojnych, równocze-
śnie z planowaniem operacji przeciwpowietrznej w ramach operacji stra-
tegicznej na teatrze. Decyzje o przeprowadzenie kolejnych operacji
powietrznych podejmuje dowódca wojsk na TDW. Przygotowanie operacji
powietrznej /podobnie jak operacji przeciwpowietrznej/ obejmuje komp-
leks przedsięwzięć ściśle między sobą powiązanych, co do celów i za-
dań realizowanych jeszcze w okresie pokoju, a następnie konkretyzowa-
nych i udokładnianych stosownie do warunków i sytuacji przed jej roz-
poczęciem.

Planowanie pierwszej operacji powietrznej, w przewidywaniu jej
przeprowadzenia z chwilą wybuchu wojny w ramach działań prewencyjnych
sił zbrojnych na TDW, będzie bardziej szczegółowe niż w przypadku
jej wykonania po pomyślnym zakończeniu operacji przeciwpowietrznej
/planowanie bardziej ogólne/.

Operację powietrzną z zasady planuje się w kilku etapach /trzech
i więcej/.

Treścią pierwszego etapu jest zadanie zdecydowanych strat środkom OP nieprzyjaciela oraz zablokowanie lotnisk lotnictwa taktycznego i stworzenie warunków wprowadzenia do działań głównych sił uderzeniowych lotnictwa w celu wykonania zasadniczych zadań operacji /wybijanie tzw. korytarzy w ugrupowaniu środków OP na ważniejszych kierunkach działań lotnictwa uderzeniowego na głębokość do 300 km w pasie 100-120 km ze zniszczeniem nie mniej niż 60-70% środków OP/.

W drugim etapie operacji powietrznej planuje się zadanie zdecydowanych strat głównym zgrupowaniom lotnictwa taktycznego, lotnictwu sił lądowych i morskich, zniszczenie broni rakietowo-jądrowej na TDW oraz nowo wykrytych środków OP nieprzyjaciela i zapewnienie w ten sposób warunków realizacji celów operacji powietrznej.

W trzecim etapie operacji powietrznej i w następnych planuje się, wykorzystując skutki dotychczasowych działań, ostatecznie rozgromić /zniszczyć/ główne lotnicze i rakietowo-jądrowe zgrupowania nieprzyjaciela i jego odwody na głębokość do 800-1000 km, osiągając główny cel operacji - zdobycie panowania w powietrzu oraz przewagi w broni rakietowo-jądrowej.

Cechą właściwą przygotowania pierwszej operacji powietrznej, w tym planowania i organizacji działań bojowych uczestniczących w niej sił i środków, jest ścisłe skoordynowanie zadań realizowanych przez wojska frontów zarówno w interesie wsparcia ogniowego i osłony wojsk lądowych, jak i w ramach operacji powietrznej.

II. WARUNKI I MOŻLIWOŚCI UŻYCIA WOJSK FRONTU W OPERACJI PRZECIWPOWIETRZNEJ ORAZ KONCEPCJA ICH WYKORZYSTANIA

Miejsce i rolę sił zbrojnych i poszczególnych rodzajów wojsk w operacji przeciwpowietrznej prowadzonej w ramach strategicznej operacji na TDW określają: położenie /dyslokacja/ i stan gotowości bojowej sił i środków w momencie rozpoczęcia działań wojennych /do odparcia agresji przeciwnika/; warunki i czas potrzebny na osiągnięcie gotowości do prowadzenia działań bojowych /narastanie sił i środków w miejscu i czasie/; możliwości techniczno-bojowe środków walki determinujące ich operacyjne wykorzystanie; dyrektywy operacyjne określające zadania i sposób użycia wojsk w operacji przeciwpowietrznej z uwzględnieniem warunków operacyjnego rozwinięcia wojsk i planowanych operacji wojsk lądowych /sił morskich/.

Powyższe uwarunkowania wskazują na to, iż poszczególne rodzaje sił zbrojnych /wojsk/ mogą uczestniczyć w operacji przeciwpowietrznej, prowadząc działania bojowe w pierwszym, drugim lub trzecim rzucie sił i środków na TDW. Mogą również znajdować się w odwodzie dowództwa TDW.

Pierwszy rzut stanowią: związki taktyczne /taktyczno-operacyjne/ wojsk OPK państw sojusznicych w obszarze rozwinięcia wojsk frontów pierwszego rzutu strategicznego /na ZTDW - NRD, Czechosłowacja/ oraz lotnictwo, wojska raketowe i artyleria, wojska OPL i oddziały WRE wchodzące w skład tych frontów, a ponadto - w rejonach otwartych akwenów morskich i obszarach do nich przyległych - wydzielone siły i środki marynarki wojennej /lotnictwo, wojska raketowe, środki OPL i WRE/ oraz wojsk OPK i frontów rozwinięte na prawdopodobnych operacyjno-strategicznych kierunkach powietrznych /na ZTDW - PRL i ZSRR/.

Drugi rzut stanowią: związki taktyczno-operacyjne wojsk OPK w głębi terytorium państw sojusznicych /PRL/, lotnictwo, siły i środki OPL i WRE wojsk drugiego rzutu /odwodów/ frontów, tj. wojska wchodzące w skład pierwszego rzutu strategicznego na TDW dyslokowane w głębi obszaru kraju do czasu wyjścia ich na front zewnętrzny.

Trzeci rzut stanowią: związki operacyjne wojsk OPK, lotnictwo, wojska raketowe strategicznego przeznaczenia oraz siły i środki OPL i WRE frontów /drugiego rzutu strategicznego/ dyslokowane w przygranicznych rejonach ZSRR do czasu przegrupowania ich na front, zewnętrzny.

Odwód stanowią: samodzielne związki taktyczne i oddziały lotnictwa, wojsk raketowych i artylerii, wojsk OPL, WRE - bezpośrednio podległe dowództwu TDW. W skład odwodu może również wchodzić związek operacyjny lotnictwa /AL/.

Przedstawione wyżej urzutowanie sił i środków w operacji przeciwpowietrznej prowadzonej na ZTDW wynika z geograficzno-politycznych przesłanek i uwarunkowań systemu obronnego państw wspólnoty socjalistycznej oraz zadań stojących przed narodowymi siłami zbrojnymi w ramach koalicji państw sygnatariuszy Układu Warszawskiego.

Dyslokacja naszych sił zbrojnych oraz ich miejsce i rola w systemie obronnym państw wspólnoty socjalistycznej determinują zadania i użycie wojsk frontu w operacji strategicznej, na TDW, w tym również w operacji przeciwpowietrznej stosownie do warunków /sposobu/ rozpoczęcia działań wojennych. Stąd wojska frontu wydzielone z naszych narodowych sił zbrojnych i wojsk sojuszniczych w zależności od warunków rozpoczęcia działań wojennych /z zaskoczenia lub po okresie wzrostu napięcia między stronami/ mogą wziąć udział w operacji przeciwpowietrznej w składzie pierwszego lub drugiego rzutu sił i środków na TDW.

W przypadku rozpoczęcia przez nieprzyjaciela działań wojennych z zaskoczenia lub po krótkotrwałym okresie zagrożenia udział wojsk frontu w początkowej fazie operacji przeciwpowietrznej będzie przebiegał w warunkach równoległego dokonywania operacyjnego rozwinięcia wojsk. Główne siły wojsk frontu /w tym lotnictwo/ mogą znajdować się w rejonach alarmowych /na lotniskach zapasowych/, względnie część sił w trakcie przegrupowania /przebazowania/ na kierunek operacyjny /do rejonów wyjściowych/^{8/}. Stąd w tym okresie w operacji przeciwpowietrznej ze składu wojsk frontu mogą wziąć udział:

- w pierwszym rzucie: wydzielone siły i środki wojsk sojuszniczych /osłonych/ - związki taktyczne i oddziały lotnictwa, WRiA, OPL i WRE rozwinięte w pasie /strefie/ działania frontu;

- w drugim rzucie: ze składu głównych sił frontu - związki taktyczne lotnictwa myśliwskiego /myśliwsko-szturmowego/, związki taktyczne i oddziały wojsk OPL, część sił i środków WRE /zakłóceń systemów radiolokacyjnych i łączności lotnictwa nieprzyjaciela/.

W tych warunkach znaczna część lotnictwa frontowego /rozpoznawczego i uderzeniowego/, wojska rakiętowe i artyleria oraz część sił i środków WRE /rozpoznania i zakłóceń łączności radiowej i radioliniowej/ z uwagi na parametry techniczno-bojowe sprzętu nie weźmie udziału w operacji przeciwpowietrznej. Siły te będą sukcesywnie wprowadzane do działań bojowych w miarę ich operacyjnego rozwijania w kolejnych fazach /dniach/ operacji przeciwpowietrznej.

W wypadku rozpoczęcia przez nieprzyjaciela wojny po dokonaniu przez nasze wojska operacyjnego rozwinięcia /w okresie narastającego

^{8/} Takie warunki rozpoczęcia działań wojennych zakładano m.in. w ćwiczeniach pk. "LATO-80", "SGJUZ-81" i innych.

zagrożenia wojennego/ wydzielone ze składu wojsk frontu siły i środki wezmą udział w operacji przeciwpowietrznej w pierwszym rzucie sił i środków na TDW.

Umożliwia to realizację przez nie zadań w operacji przeciwpowietrznej przy maksymalnym zaangażowaniu sił, zwłaszcza o charakterze ofensywnym /uderzeniowym/. Sprzyjać temu będzie fakt posiadania w strefie działania frontu /w rejonie wyjściowym/ zasadniczych zgrupowań lotniczych zdolnych działać zaczepnie, głównych sił wojsk raketowych i artylerii oraz jednostek walki radioelektronicznej. Ponadto szczególny wpływ na organizację i użycie wojsk frontu w operacji przeciwpowietrznej w tym okresie posiadać będą takie czynniki, jak: zorganizowane dowodzenie i współdziałanie oraz zabezpieczenie działań bojowych.

W zależności od miejsca, roli i zadań frontu w operacji strategicznej na TDW ogólny skład sił i środków zaangażowanych /użytych/ w operacji przeciwpowietrznej może być następujący:

Z wojsk lotniczych frontu:

- 2-3 dywizje lotnictwa myśliwskiego;
- wydzielone siły z 2-3 dywizji lotnictwa myśliwsko-bombowego /myśliwsko-szturmowego/ oraz kilku samodzielnych pułków lotniczych /w tym lotnictwa rozpoznawczego i WRE/;
- pododdziały przeciwlotnicze osłony lotnisk i baz lotniczych.

Z wojsk raketowych i artylerii:

- wydzielone siły ze składu frontowych i armijnych brygad rakiet operacyjno-taktycznych /pierwszego rzutu operacyjnego frontu/;
- wydzielone siły ze składu dywizjonów rakiet taktycznych, głównie dywizji będących w styczności z nieprzyjacielem;
- część artylerii wspierającej działania bojowe dywizji pierwszego rzutu operacyjnego armii /wojsk osłonowych/.

Z wojsk obrony przeciwlotniczej:

- 1-2 brygady i jeden pułk rakiet przeciwlotniczych sz /"KRUG"/;
- około 12-16 pułków rakiet przeciwlotniczych mz /"KUB"/;
- około 15-18 pułków rakiet przeciwlotniczych bz /"OSA"/ i pułków artylerii przeciwlotniczej mk /S-60/;
- około 500 pododdziałów przeciwlotniczych /art.plot mk i rakiet plot bz/ pułków ogólnowojskowych /pz, pcz/ i rodzajów wojsk.

Z oddziałów /pododdziałów/ WRE:

- 1-2 pułki zakłóceń radiolokacyjnych;
- wydzielone siły ze składu batalionów zakłóceń łączności radiowej i radiolinowej wojsk będących w styczności z nieprzyjacielem /wojsk osłonowych/;

- część sił ze składu eskadr śmigłowców WRE oraz pododdziałów maskowania radioelektronicznego.

Wojska obrony powietrznej kraju działające w jednolitym systemie koalicyjnym państw Układu Warszawskiego, w związku z przeznaczeniem i wysokim stopniem gotowości bojowej, od samego początku wojny uczestniczą w operacji przeciwpowietrznej całością posiadanych sił i środków w wyznaczonych w okresie pokoju rejonach obrony. W rejonie pokojowej dyslokacji wojsk frontu oraz w okresie mobilizacyjnego i operacyjnego ich rozwinięcia na obszarze własnego kraju w operacji przeciwpowietrznej przewiduje się użycie sił i środków 2-3 związków operacyjno-taktycznych /korpusów/ obrony powietrznej.

W strefie działań bojowych frontu, po dekonaniu operacyjnego rozwinięcia wojsk /w rejonie wyjściowym do operacji/, w operacji przeciwpowietrznej mogą uczestniczyć siły i środki wojsk sojuszniczych /NAL NRD/ w składzie do jednego związku taktyczno-operacyjnego wojsk OPK: 1-2 dywizje /brygady/ artylerii raketowej, 1-2 pułki artylerii raketowej, 1-2 pułki lotnictwa myśliwskiego, 1 pułk /batalion/ zakłóceń systemów radiolokacyjnych.

Ze składu marynarki wojennej /Zjednoczonej Floty Bałtyckiej/, z chwilą rozpoczęcia wojny, w działaniach bojowych uczestniczą siły i środki OPL: lotnictwo myśliwskie, nadbrzeżne i nawodne jednostki rakiet i artylerii przeciwlotniczej oraz środki WRE. Wydzielone do operacji przeciwpowietrznej uderzeniowe siły marynarki wojennej /flot/ będą wprowadzane do działań bojowych w miarę ich operacyjnego rozwijania.

Do głównych zadań sił i środków frontu i wojsk OPK w operacji przeciwpowietrznej należą:

- nieprzerwane prowadzenie rozpoznania przestrzeni powietrznej, rozpoznania radioelektronicznego, wykorzystywanie danych z innych źródeł rozpoznania nieprzyjaciela /w tym rozpoznania kosmicznego/ oraz terminowe wykrycie środków napadu powietrznego nieprzyjaciela i powiadamianie wojsk o sytuacji powietrznej i zagrożeniu, a także o wykrytych i rozpoznanych obiektach /celach/ uderzeń dla lotnictwa, WRiA i WRE;

- niszczenie i obezwładnianie siłami lotnictwa, WRiA, desantami powietrznymi i grupami specjalnymi /dywersyjnymi/ obiektów i systemu wykrywania i naprowadzania lotnictwa nieprzyjaciela, samolotów na lotniskach, środków przenoszenia broni jądrowej, środków obrony powietrznej, stanowisk /ośrodków/ dowodzenia zwłaszcza sił powietrznych i napadu jądrowego, składów broni specjalnej i paliw oraz innych waż-

nych obiektów posiadających zasadnicze znaczenie w prowadzonej przez nieprzyjaciela zaczepnej operacji powietrznej;

- niszczenie i obezwładnianie w powietrzu siłami wojsk OPK, wojsk OPL i lotnictwa myśliwskiego frontu głównych zgrupowań sił powietrznych nieprzyjaciela podczas wykonywania przez nie zmasowanych i ześrodkowanych uderzeń oraz prowadzenia urzutowanych działań bojowych w ramach zaczepnej operacji powietrznej;

- obezwładnianie radioelektroniczne siłami oddziałów /pododdziałów/ WRE frontu, wojsk lotniczych i wojsk OPK zasadniczych środków i systemów /relacji/ łączności dowodzenia i współdziałania lotnictwa nieprzyjaciela, jego urządzeń /systemów/ radionawigacji i pokładowej radiolokacji, a także podstawowych ogniw systemu dowodzenia wojskami lądowymi, zwłaszcza obrony powietrznej i środków przenoszenia broni jądrowej.

Zadania powyższe realizowane są w drodze zespolenia wysiłku poszczególnych rodzajów sił i środków frontu i wojsk OPK, przy ścisłym współdziałaniu na kierunkach nadmorskich z siłami marynarki wojennej /flot/ oraz wojskami sąsiednich frontów i odwołu dowództwa TDW, lotnictwa dalekiego zasięgu i wojskami raketowymi strategicznego przeznaczenia uczestniczących /wydzielonych/ w operacji przeciwpowietrznej.

Pomyślne wykonanie tych zadań określa stopień osiągnięcia głównego celu operacji przeciwpowietrznej, tj. wywołania panowania w powietrzu i przewagi w broni raketowo-jądrowej, w wyniku czego zostaną stworzone warunki przejścia frontu do operacji zaczepnej.

III. UŻYCIĘ WOJSK OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ FRONTU /ARMII/ W OPERACJI PRZECIWPOWIETRZNEJ

W zależności od sytuacji i warunków poprzedzających wybuch wojny zakres i sposób realizacji zadań oraz planowanie i organizacja działań bojowych wojsk OPL w operacji przeciwpowietrznej posiadają szeregi właściwości.

Generalnie można stwierdzić, że stopień rozwinięcia związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL wojsk lądowych /frontu, armii, dywizji/ powoduje, że znaczna ich część z chwilą wybuchu wojny może wziąć udział w działaniach bojowych, realizując równocześnie przedsięwzięcia w zakresie OWSGB i operacyjnego rozwinięcia wojsk frontu.

Najwyższy stopień gotowości bojowej, umożliwiając natychmiastowe użycie sił i środków OPL w walce z nieprzyjacielem powietrznym, posiadają związki taktyczne i oddziały wojsk OPL rozmieszczone w strefie przygranicznej, tj. w pasie operacyjnego rozwinięcia do działań bojowych wojsk frontu, wchodzące w skład sojusznicznych wojsk osłonowych /pierwszy rzut/, oraz pododdziały dyżurne związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL frontu rozmieszczone w głębi obszaru kraju /drugi rzut/. Pozostałe siły i środki jednostek wojsk OPL frontu mogą przystąpić do działań bojowych za kilka-kilkanaście godzin od momentu wybuchu wojny /w przypadku zaskoczenia/ oraz sukcesywnie w miarę osiągnięcia gotowości.

Jest to najbardziej trudny /złożony/ wariant użycia jednostek wojsk OPL w operacji przeciwpowietrznej, ponieważ w tym okresie będą one realizowały równolegle trzy grupy zadań, a mianowicie:

- osiągnięcie pełnej gotowości bojowej z jednoczesnym rozwijaniem związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL do osłony miejsc stałej dylokacji oraz wojsk /obiektów/ w rejonach słabych /zapasowych i głównych/;

- prowadzenie działań bojowych w celu odparcia zamierzonych uderzeń środków napadu powietrznego i osłony wojsk /obiektów/ podczas mobilizacyjnego i operacyjnego ich rozwinięcia;

- przegrupowanie związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL na kierunek operacyjny /do rejonu wyjściowego/ w celu osłony wojsk i obiektów frontu w planowanej operacji.

Wykonanie tych zadań będzie przebiegało w warunkach dynamicznej i zmieniającej się sytuacji na froncie zewnętrznym i wewnętrznym, przy dużych stratach własnych oraz ciągłym i aktywnym oddziaływaniu środków napadu powietrznego nieprzyjaciela.

Ponadto związki taktyczne i oddziały wojsk OPL, zwłaszcza w okre-

cie przegrupowania głównych sił frontu z głębi własnego kraju do rejonu wyjściowego do operacji, będą rozwijane /rozciągnięte/ na dużym obciążeniu, co w znacznym stopniu utrudni scentralizowanie dowodzenia nimi oraz współdziałanie.

Cechą szczególną użycia wojsk OPL w tym okresie jest ich działanie w jednolitym systemie obrony powietrznej kraju na zasadzie priorytetu w realizacji zadań operacyjnych. Stąd miejsce, czas i sposób wykorzystania sił i środków OPL wojsk frontu zdeterminowane są zadaniami realizowanymi przez ogólnowojskowe związki taktyczne i operacyjne, w skład których one wchodzi.

W warunkach kiedy wojska frontu /główne siły/ dokonują operacyjnego rozwinięcia przed wybuchem wojny, związki taktyczne i oddziały wojsk OPL wezmą udział w operacji przeciwpowietrznej po osiągnięciu gotowości do działań w rejonach wyjściowych /w ciągu 2-3 dób od rozpoczęcia przegrupowania z głębi kraju/.

W tym wypadku /wariancie/ naczelną zasadą jest ściśle zespolenie wysiłku i współdziałanie wojsk OPL frontu z siłami i środkami OPL i OPK wojsk sojuszniczych /osłonowych/ w jednolitym systemie obrony przeciwlotniczej frontu. Sprzyjać temu będzie wcześniej rozwinięty w rejonie wyjściowym do operacji system dowodzenia frontu oraz ugrupowanie sił i środków OPL odpowiednio zorganizowane i zabezpieczone zgodnie z zamiarem użycia ich w operacji frontowej.

Można zatem sądzić, iż zadania realizowane w tym okresie przez wojska OPL frontu będą w zasadzie zbieżne z zadaniami, jakie wynikały z realnych możliwości oraz miejsca i roli sił i środków OPL w operacji przeciwpowietrznej.

Przedstawione wyżej ogólne zasady użycia wojsk OPL frontu w operacji przeciwpowietrznej znajdowały zastosowanie w ćwiczeniach dowódczo-sztabowych pk. "WIOSNA-80" i "SOJUZ-81".

3.1. Zadania, skład i możliwości użycia sił i środków OPL

Główny cel i zadania operacji przeciwpowietrznej wojska OPL frontu realizują przez niezczenie i obezwładnienie środków napadu powietrznego nieprzyjaciela w powietrzu /w locie/ oraz zapewnienie skutecznej osłony przeciwlotniczej zasadniczymi zgrupowaniami wojsk i ważnym obiektem operacyjnym w pasie działania /rozwinięcia/ frontu.

Głównymi zadaniami wojsk OPL frontu w operacji przeciwpowietrznej jest we współdziałaniu z innymi środkami obrony powietrznej /wojskami OPK, LM /frontu/, wojskami OPL sąsiadów, środkami WRE/ osłona przed rozpoznaniem i uderzeniami z powietrza:

- zgrupowań wojsk - dywizji pancernych i zmechanizowanych, brygad rakiet operacyjno-taktycznych i zgrupowań artylerii w rejonach alarmowych /zapasowych i głównych/, na trasach marszu /przegrupowanie/ oraz w rejonach ześrodkowania /koncentracji/ i wyjściowych do operacji;

- wojsk osłonowych prowadzących działania bojowe w strefie przygranicznej, głównych sił frontu-armii pierwszego rzutu wprowadzanych do bitwy, drugich rzutów i odwodów wojsk frontu;

- mostów i przepraw na szerokich przeszkodach wodnych, zwłaszcza na rubieżach rzek: WISŁA, WARTA, Odra-Nysa i Łaba oraz węzłów komunikacyjnych i innych ważnych punktów newralgicznych na trasach przegrupowania wojsk frontu;

- lotniak /węzłów lotniakowych/ głównych sił lotnictwa frontowego oraz baz zaopatrzenia, zwłaszcza paliwowych i składów amunicji specjalnej;

- stanowisk dowodzenia szczebla operacyjnego w rejonach alarmowych, podczas przegrupowania na ważnych rubieżach i w newralgicznych punktach na trasach marszu oraz w rejonach wyjściowych do operacji.

Zadania powyższe będą realizowane organicznymi siłami i środkami OPL dywizji /DZ, DPanc/ i pododdziałów przeciwlotniczych /osłonowych/ rodzajów wojsk, brygadami /pułkami/ rakiet przeciwlotniczych "KRUG" i pułkami rakiet przeciwlotniczych "KUB" wojsk frontu i armii.

Skład sił i środków OPL w operacji przeciwpowietrznej zależy jest od miejsca i roli frontu w operacji strategicznej na TDW oraz składu organizacyjnego związków operacyjnych i taktycznych wojsk frontu.

Możliwy skład sił i środków OPL uczestniczących w operacji przeciwpowietrznej, przy uwzględnieniu koalicyjnego charakteru frontu, wniosków z operacyjnych ćwiczeń dowódczo-sztabowych oraz obowiązującej struktury organizacyjnej wojsk OPL, przedstawia tabela 3.1.

W zależności od warunków /sposobu/ rozpoczęcia działań wojennych /z zaskoczenia lub po okresie wzrostu zagrożenia/ użycie wojsk OPL frontu w operacji przeciwpowietrznej należy rozpatrywać w trzech zasadniczych etapach.

Etap pierwszy - związki taktyczne i oddziały wojsk OPL frontu realizują zadania w operacji przeciwpowietrznej w jednolitym systemie obrony powietrznej na obciążenie własnego kraju.

Treść zadań i sposób ich realizacji w tym etapie regulują odpowiednie dokumenty dyrektywne oraz plany i wytyczne w zakresie działania wojsk OPL w systemie obrony powietrznej kraju, obowiązujące w okresie pokoju.

Tabela 3.1.

ZT, oddział /pododdział/ wojsk OPL	Liczba jednostek /pododdziałów/ wojsk OPL x/		Organiczne ZT		R a z e m	
	W bezp. podp. frontu armii /40-3, APanc-1/	W bezp. podp. frontu armii /40-3, APanc-1/	DZ-15	DPanc-10	Jednostek /pododdz./	Środków ogniowych xx/ /zestawów, WB armat plot./
BRPlot "KRUG"	1-2	-	-	-	1-2	9-18
prplot "KRUG"	1	-	-	-	1	6
prplot "KUB"	3-4	-	-	10	13-14	65-70
prplot "OSA"	-	8	8	-	8	32 /128 PRWB/
paplot S-60	-	7	7	-	7	42/252 arm. plot/
Ogółem ZT, oddziałów /pododdziałów/	5-7	15	15	10	30-32	116-166 baterii plot.
Organiczne pododdz. plot rodzajów wojsk /bplot, pl. plot./	48-66 /bat. plot. osłony SD BR0T, BRPlot, prplot/	238	238	170	506-524	506-524 bat. i plut. plot./ok. 2535-2571 armat plot, S-1 i S-2 w tym: WB S-1 - 300 zest. S-2-304/

x/ W składzie jednostek /pododdz./ wojsk OPL nie uwzględniono środków OPL pododdziałów osłonowych lotnictwa i baz zaopatrzenia.

xx/ Przez pojęcie "środek ogniowy" rozumie się jednostkę organizacyjną - baterię, pluton. w Nawiasach podano liczbę środków ogniowych zdolnych samodzielnie prowadzić ogień.

Stosownie do rozwoju sytuacji polityczno-militarnej zadania dla poszczególnych związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL frontu są odpowiednio konkretyzowane.

Podstawowym warunkiem zapewniającym maksymalny udział sił i środków OPL wojsk frontu w operacji przeciwpowietrznej na obszarze własnego kraju /w systemie OPK/ jest szybkie osiągnięcie pełnej gotowości bojowej i rozwinięcie jednostek wojsk OPL do realizacji określonych zadań. Uwzględniając obowiązujące w tym zakresie zasady OWSGB, można stwierdzić, iż wojska OPL mogą osiągnąć gotowość do prowadzenia działań bojowych w następujących terminach:

a/ Jednostki rozwinięte:

- brygada rakiet przeciwlotniczych óz /"KRUG"/ w ciągu 18-22 godzin;
- pułki rakiet przeciwlotniczych mż /"KUB"/ - 8-16 godzin;
- pułki rakiet przeciwlotniczych bz /"OSA"/ - 6-8 godzin;
- oddziały /pododdziały/ artylerii przeciwlotniczej mk i rakiet bliskiego zasięgu /S-1, S-2/ w ciągu 3-4 godzin.

b/ Jednostki o niepełnych stanach etatowych i skadrowane - pułki artylerii przeciwlotniczej mk i pododdziały przeciwlotnicze w ciągu jednej i więcej dob.

Etap drugi - związki taktyczne i oddziały wojsk OPL w ramach operacji przeciwpowietrznej realizują zadania osłony wojsk i obiektów frontu w okresie przegrupowania do rejonu wyjściowego.

Zadania te łączą w sobie przedsięwzięcia wynikające z planu operacyjnego rozwinięcia wojsk /przegrupowania/ i udziału wojsk OPL frontu w operacji przeciwpowietrznej.

Wynika stąd, że w przypadku rozpoczęcia działań wojennych w tym etapie, część sił i środków OPL, zwłaszcza ogólnowojskowych związków taktycznych wykonujących marsz, w ograniczonym zakresie może wziąć udział w odparciu pierwszych zmasowanych uderzeń sił powietrznych nieprzyjaciela.

Ze składu sił i środków OPL frontu osłonę przeciwlotniczą przegrupowujących się wojsk w marszu będą realizować te środki OPL, których możliwości techniczno-bojowe na to pozwalają /ZSU-23-4/, ZU-23-2, "STRZAŁA-2M", "OSA"/ względnie oddziały /pododdziały/ wojsk OPL zawczasu rozwinięte na ważnych rubieżach /w rejonach/ lub doraźnie rozwijane na stanowiskach ogniowych w celu odparcia nalotów /"KRUG", "KUB", "STRZAŁA-1", S-60/.

Włączenie się do aktywnych działań bojowych sił i środków OPL wykonujących marsz, których możliwości techniczno-bojowe nie pozwalają na prowadzenie walki w ruchu, jest możliwe po rozwinięciu się w po-

blizu dróg przegrupowania /z marszu/ w czasie:

- brygad rakiet przeciwlotniczych "KRUG" - 30-40 minut /całością sił/;
- pułk rakiet przeciwlotniczych "KUB" - 20-30 min. /całością sił/;
- pułk artylerii przeciwlotniczej S-60 - 20-30 min. /całością sił/;
- pododdział "STRZAŁA-1" - 5-10 min.

W sprzyjających warunkach terenowych poszczególne pododdziały rakiet i artylerii przeciwlotniczej mogą rozwijać się w ugrupowanie bojowe i osiągać kolejną gotowość do prowadzenia ognia w czasie 10-15 minut.

Etap trzeci - związki taktyczne i oddziały wojsk OPL realizują zadania w operacji przeciwpowietrznej w systemie obrony przeciwlotniczej frontu, którego główne siły przed wybuchem wojny dokonały operacyjnego rozwinięcia wojsk i osiągnęły gotowość do działań w rejonie wyjściowym do operacji. Uwzględniając pokojową dylokację naszych wojsk, można stwierdzić, że łączny czas niezbędny na osiągnięcie gotowości bojowej przez zasadnicze siły wojsk OPL frontu /przegrupowanie na odległość 250-350 km i odtworzenie zapasów/ wynosi 2-3 doby.

Rozwinięcie sił i środków OPL bojowniczych wojsk osłonowych w strefie przygranicznej /w pasie działania frontu/ możliwe jest w ciągu 4-8 godzin.

Jeżeli operacyjne rozwinięcie wojsk realizowane jest przed wybuchem wojny /np. pod pozorem ćwiczeń/, to optymalne warunki udziału wojsk OPL w operacji przeciwpowietrznej zapewnia się przez:

- wczesniejsze przegrupowanie frontowych i armijnych oddziałów wojsk OPL i rozwinięcie ich w rejonie wyjściowym z zadaniem osłony wojsk i obiektów zgodnie z zamiarem operacji;
- przegrupowanie organicznych sił i środków OPL dywizji /DZ, DPanc/ w składzie /zgrupowaniu/ wojsk w gotowości do ich osłony w marszu i w rejonach odpoczynku /zatrzymania/.

Pułki rakiet przeciwlotniczych m. z. /"KUB"/ dywizji pancernych oraz pułki artylerii przeciwlotniczej m. z. /S-60/ wchodzące w skład niektórych związków taktycznych /DZ, RDZ/ powinny przegrupowywać się na czołe sił głównych, względnie należy wysuwać je do przodu w celu osłony naważnych punktów na kierunku przegrupowania wojsk.

3.2. Właściwości planowania i organizacji działań bojowych wojsk OPL

Użycie i działanie wojsk OPL frontu w operacji przeciwpowietrznej planuje i organizuje się w ramach przygotowania operacji frontowej. Z uwagi na potrzeby utrzymywania sił i środków obrony powietrznej w

stałej gotowości do odparcia niespodziewanych uderzeń z powietrza użycie i działania wojsk OPL frontu w początkowej fazie operacji przeciwpowietrznej planuje się i organizuje w jednolitym systemie obrony powietrznej kraju - jeszcze w okresie pokoju.

Zadania dla wojsk OPL frontu i sposób ich realizacji określają postanowienia dyrektywy MON, zarządzenia Sztabu Generalnego WP i Naczelnego Dowództwa ZSZ Państw Układu Wareszawskiego oraz inne dokumenty i wytyczne wykonawcze^{9/}.

W dokumentach tych określa się:

- zadania dla sił i środków OPL wojsk lądowych /frontu/ w zakresie osiągnięcia gotowości bojowej, rozwinięcia w ugrupowanie bojowe i działania w systemie OPK;

- sposób podporządkowania jednostek wojsk OPL na okres prowadzenia działań bojowych w systemie OPK, organizację dowodzenia i współdziałania;

- zabezpieczenie działań bojowych, zwłaszcza w odniesieniu do kolejności i sposobu przygotowania rakiet przeciwlotniczych, organizacji łączności i wymiany informacji, obrony radioelektronicznej oraz jednolitych sygnałów dowodzenia i współdziałania, itp.

Na tej podstawie w okręgach wojskowych /armiach/ szczególnie planuje się działania bojowe podległych jednostek wojsk OPL oraz organizuje współdziałanie z odnośnymi korpusami OPK.

Dokumentami bojowymi odzwierciedlającymi całokształt przedsięwzięć planistyczno-organizacyjnych w zakresie użycia i działania wojsk OPL w wypadku zaskakujących uderzeń nieprzyjaciela z powietrza na obszarze kraju /w systemie OPK/ są: 1/ plan osiągnięcia pełnej gotowości bojowej i rozwinięcia wojsk OPL w systemie OPK; 2/ plan współdziałania wojsk OPL OW /armii/ z wojskami korpusu OPK.

W dywizjach /DZ, DPanc/ oraz w związkach taktycznych i oddziałach wojsk OPL zadania jednostek /środków OPL dywizji/ i sposób ich realizacji w systemie OPK zawierają odnośne dokumenty /plany/ OWSGB.

W okresie bezpośrednich przygotowań do odparcia agresji nieprzyjaciela na podstawie dyrektywy operacyjnej dowództwa TDW i w ramach przygotowania pierwszej operacji frontowej planuje się i organizuje działania bojowe wojsk OPL frontu w operacji przeciwpowietrznej.

9/ Dokumentami normatywnymi w tym zakresie są:

- a. Dyrektywy MON nr 001/oper. z dnia 25.09.79 r. i nr 003/oper. z dnia 30.12.74 r.
- b. Wytyczne szefa Sztabu Generalnego WP do współdziałania sił i środków działających w systemie OPK.
- c. Wytyczne do planowania i organizacji współdziałania wojsk OPL i wojsk OPK w jednolitym systemie OPK na obszarze kraju - Wspólny dokument wydany przez Dowództwo Wojsk OPK i Szefostwo Wojsk OPL MON.

Podstawę do planowania użycia sił i środków OPL wojsk frontu w operacji przeciwpowietrznej stanowią:

- dyrektywa operacyjna dowódcy wojsk na TDW;
- zarządzenie operacyjne dowódcy obrony powietrznej na TDW;
- decyzja dowódcy frontu do operacji;
- dokumenty dyrektywne i plany określające tryb i sposób OWSGB i działania wojsk OPL w jednolitym systemie obrony powietrznej kraju;
- dodatkowe zarządzenia regulujące kolejność i sposób mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinięcia wojsk stosownie do aktualnej sytuacji polityczno-militarnej.

W oparciu o treść wyżej wymienionych dokumentów dowódca frontu w dyrektywie do operacji określa zadania dla wojsk OPL w operacji przeciwpowietrznej, podając:

- ogólną ocenę zagrożenia wojsk frontu z powietrza i przewidywany charakter działania sił powietrznych nieprzyjaciela;
- zadania wojsk OPL w zakresie odparcia zmasowanych uderzeń środków napadu powietrznego nieprzyjaciela oraz osłony zgrupowań wojsk i obiektów frontu w okresie operacyjnego rozwinięcia wojsk i wejścia głównych sił frontu do bitwy;
- użycie innych rodzajów sił zbrojnych /wojsk/ w operacji przeciwpowietrznej w pasie działania frontu;
- kolejność i sposób przegrupowania związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL do rejonu wyjściowego do operacji;
- organizację dowodzenia i współdziałania sił i środków uczestniczących w operacji przeciwpowietrznej, w tym wojsk OPL frontu działających w jednolitym systemie obrony powietrznej oraz w systemie obrony przeciwlotniczej frontu;
- gotowość systemu obrony przeciwlotniczej frontu do odparcia zmasowanych uderzeń ŚNP nieprzyjaciela.

Podstawową zasadę planowania operacji przeciwpowietrznej na szczeblu frontu jest jedność i kompleksowość w planowaniu użycia wszystkich rodzajów wojsk w walce ze środkami napadu powietrznego nieprzyjaciela /na ziemi i w powietrzu/.

Dowódca /szef/ wojsk OPL frontu jest głównym koordynatorem w zakresie planowania i organizacji działań bojowych wszystkich sił i środków uczestniczących w operacji przeciwpowietrznej.

Na szczeblu frontu użycie wojsk OPL w operacji przeciwpowietrznej odzwierciedla się w planie obrony przeciwlotniczej na operację /na okres przegrupowania/ lub w oddzielnym dokumencie zwanym "planem użycia /działania/ wojsk OPL w operacji przeciwpowietrznej"^{10/}. Plan ten ^{10/} Na podstawie doświadczeń ćwiczeń pk. "WIOSNA-80" i "SOJUZ-81" wyrażany jest pogląd, aby dokument ten miał charakter wspólnego planu zwanego "planem współdziałania wojsk frontu w operacji przeciwpowietrznej".

opracowuje się na mapie w skali 1:500 000 z legendą. Powinien zawierać:

- skład, bazowanie oraz ocenę możliwości i prawdopodobnego charakteru działania sił powietrznych nieprzyjaciela w pasie frontu /cel działań zmasowanych, skład sił, zadania, sposób wykonania uderzeń itp./;

- zadania wykonywane przez lotnictwo i inne rodzaje wojsk frontu, siły i środki przełożonego i sąsiadów w ramach operacji przeciwpowietrznej na korzyść frontu;

- ugrupowanie związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL frontu, bezpośrednich sąsiadów, bazowanie współdziałającego lotnictwa, oddziałów WRE oraz przewidywany ich manewr /przegrupowanie/ w toku prowadzenia operacji przeciwpowietrznej;

- sposób /organizację/ odparcia przez siły i środki OPL wojsk frontu zmasowanych uderzeń ŚNP nieprzyjaciela według etapów /rubieży/ i wariantów działania przeciwnika w toku operacji przeciwpowietrznej oraz możliwości bojowe sił i środków OPL frontu w walce z ŚNP nieprzyjaciela;

- organizację dowodzenia i współdziałania wewnątrz /w ramach/ systemu obrony przeciwlotniczej frontu oraz z innymi wojskami, zwłaszcza z lotnictwem i wojskami OPK;

- zabezpieczenie działań bojowych wojsk OPL, zwłaszcza: przydział, rozliczenie, zapatrywanie i odtwarzanie zasobów rakiet przeciwlotniczych i amunicji, zabezpieczenie radiolokacyjne, łączności i w zakresie wymiany informacji o ŚNP i sytuacji powietrznej; jednolite sygnały dowodzenia i współdziałania.

W oparciu o powyższy plan dowództwo /szefostwo/ wojsk OPL frontu opracowuje zarządzenia bojowe, które przekazuje do podległych armii i wojsk.

Na szczeblu armii ogólnowojskowej /pancernej/ zagadnienia związane z użyciem /działaniem/ wojsk OPL w operacji przeciwpowietrznej ujmują się w planach obrony przeciwlotniczej na okres przegrupowania i operacji. Ponadto zagadnienia te zawarte są w treści dokumentów OWSGB i planach współdziałania wojsk OPL OW /armii/ z odpowiednimi korpusami OPK /opracowane w okresie pokoju/.

3.3. Organizacja dowodzenia i współdziałania sił i środków OPL /OP/

Do czasu rozwinięcia wojennego /polowego/ systemu dowodzenia kierowanie wojskami OPL frontu /armii/ realizowane jest z miejsc stałej dylokacji dowództw i sztabów na zasadach i w oparciu o relacje łączności obowiązujące w okresie pokoju.

Współdziałanie wojsk OPL frontu z wojskami OPL w okresie prowadzenie działań bojowych na obszarze własnego kraju organizuje się na podstawie:

- dyrektywy MON i wytycznych szefa Sztabu Generalnego WP w sprawie współdziałania sił i środków w jednolitym systemie OPK;
- wspólnych wytycznych Dowództwa Wojsk OPK i Szefostwa Wojsk OPL MON do planowania i organizacji współdziałania w systemie OPK;
- dyrektywy i zarządzenia dowództwa wojsk na TDW /dowództwa obrony powietrznej na TDW/ oraz do decyzji dowódcy frontu do operacji przeciwpowietrznej.

Podstawowymi dokumentami odzwierciedlającymi organizację i sposób realizacji współdziałania wojsk OPL z wojskami OPK na obszarze własnego kraju są:

- plany współdziałania wojsk OPL OW /armii/ z odpowiednimi korpusami OPK;
- plany OPL frontu i armii na okres przegrupowania wojsk /plany użycie wojsk OPL frontu w operacji przeciwpowietrznej/.

Plan współdziałania wojsk OPL OW /armii/ z korpusem OPK, który sporządza się na mapie w skali 1:500 000 z legendą, obejmuje:

- cele współdziałających sił i środków /stron/;
- rejon działań bojowych /obrony korpusu OPK/, sektory odpowiedzialności poszczególnych PŁSD z ugrupowaniem bojowym związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL i OPK, bazowaniem lotnictwa frontowego, rejonami rozwinięcia punktów /systemu/ dowodzenia;
- sposób wykorzystania lotnictwa myśliwskiego /strefy dyżurowania i patrolowania w powietrzu, SKW, rubież przechwycenia, itp./, strefy ognia naziemnych środków OPL oraz przewidywany manewr sił i środków OPL w toku działań bojowych;
- miejsce stacjonowania jednostek wojsk OPL i rejonów rozwinięcia środków dyżurnych związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL oraz zapasowe rejon alarmowe związków taktycznych i ważniejszych oddziałów wojsk frontu;
- organizację systemu rozpoznania i powiadomienia, dowodzenia i łączności, organizację dyżurów bojowych oraz inne elementy zabezpieczenia współdziałania /TD, sygnały współdziałania, itp./.

Do planu współdziałania załącza się zwykle: wytyczne do współdziałania naziemnych środków OPL z lotnictwem myśliwskim; wytyczne /zakres obowiązków/ dla osób funkcyjnych realizujących współdziałanie wojsk korpusu OPK z siłami i środkami OPL; inne dokumenty pomocnicze.

Podczas operacyjnego rozwinięcia wojsk na obszarze własnego kraju dowodzenie wojskami OPL sprawują /przejmują/ ZSD frontu i armii, w składzie których rozwijają się połączone stanowiska dowodzenia OPL i wojsk lotniczych frontu /WLF/. Do czasu osiągnięcia gotowości bojowej przez SD frontu /armii/ w rejonie wyjściowym do operacji zasadniczą funkcję w zakresie planowania i organizacji działań bojowych sił i środków OPL w operacji przeciwpowietrznej /jeśli nie zrealizowano tego wcześniej/ spełnia PłSD i OPL na ZSD frontu /armii/, które realizuje operacyjno-taktyczne kierowanie jednostkami wojsk OPL.

Bezpośrednie dowodzenie taktyczno-ogniowe związkami taktycznymi i oddziałami wojsk OPL rozwijanymi na obszarze własnego kraju i prowadzącymi działalność bojową w ramach operacji przeciwpowietrznej realizują odnośne połączone stanowiska dowodzenia /PłSD/ wojsk OPK, którym jednostki wojsk OPL frontu podporządkowane są operacyjnie /w zakresie kierowania ogniem i współdziałania/.

W celu ścisłej koordynacji działań wojsk OPL w systemie obrony powietrznej kraju oraz utrzymania ścisłego współdziałania w toku prowadzenia operacji przeciwpowietrznej z dowództwa /szefostwa/ wojsk OPL frontu przewiduje się organizowanie grupy operacyjnej na SD wojsk OPK^{11/}.

W okresie przegrupowania i operacyjnego rozwinięcia wojsk frontu na terenie sojuszniczego państwa /w rejonie wyjściowym do operacji/ dowodzenie związkami taktycznymi i oddziałami wojsk OPL realizowane jest z SD /ZSD/ frontu /armii/ wcześniej rozwijanego na kierunku przyszłych działań. Bezpośrednie kierowanie wojskami OPL frontu /armii/ i współdziałanie z innymi siłami i środkami biorącymi udział w operacji przeciwpowietrznej sprawują PłSD i OPL rozwijane na SD frontu /armii/.

Do czasu rozwinięcia i osiągnięcia gotowości systemu dowodzenia obroną przeciwlotniczą wojsk frontu kierowanie działalnością ogniową sił i środków OPL realizuje się z SD OPK wojsk sojusznicznych poprzez grupę operacyjną wydzielaną z dowództwa /szefostwa/ wojsk OPL frontu.

Po rozwinięciu systemu obrony przeciwlotniczej frontu i osiągnięciu gotowości przez PłSD /ZSD/ i OPL frontu /armii/ dowodzenie sojusznicznymi /podporządkowanymi/ związkami taktycznymi i oddziałami wojsk OPL i OPK realizuje się przez grupy operacyjne tych wojsk rozwijane na SD /ZSD/ frontu.

11/ Takie rozwiązania miały miejsce w operacyjnych ćwiczeniach dowódczo-sztabowych pk. "WIOSNA-80" i "SOJUZ-81". Może mieć również zastosowanie wymiana grup operacyjnych pomiędzy SD /ZSD/ frontu i SD wojsk OPK.

Z chwilą otrzymania dyrektywy /zarządzenia/ do operacji przeciwpowietrznej i dodatkowych zarządzeń Sztabu Generalnego WP oraz po powzięciu decyzji przez dowódcę frontu plan współdziałania konkretyzuje się i uaktualnia.

Ponieważ planowane użycie wojsk w operacji przeciwpowietrznej jest częścią składową przygotowania operacji frontowej, co praktycznie realizowane jest w okresie pokoju, stąd organizacja współdziałania powinna obejmować zarówno okres działania sił i środków OPL na obczarze własnego kraju, jak i okres operacyjnego rozwinięcia wojsk frontu na terenie sojuszniczego państwa /przegrupowanie i działanie w rejonie wyjściowym/. Dlatego też w treści obowiązujących dokumentów planistyczno-organizacyjnych na szczeblu frontu i armii /planach OPL i zarządzeniach lub we froncie - w planie użycia wojsk OPL w operacji przeciwpowietrznej/ ujmuje się problematykę organizacji i współdziałania w poszczególnych okresach /fazach/ działania wojsk frontu, stosownie do aktualnej sytuacji polityczno-militarnej i otrzymanych zadań /dyrektyw/ w okresie poprzedzającym wybuch wojny. Ich aktualizacja i konkretyzacja następuje w toku prowadzenia działań bojowych /wojennych/.

Głównymi zagadnieniami z zakresu współdziałania, które powinny być zawarte w treści wspomnianych dokumentów planistycznych oraz w zarządzeniach dowódcy /szefa/ wojsk OPL frontu /armii/, są:

- podział obczaru powietrznego w czasie działania frontu na strefy odpowiedzialności poszczególnych sił i środków OPL, w granicach których prowadzą one walkę z ŚNP w pierwszej kolejności, wspólnie lub samodzielnie /podział stref według wysokości i głębokości - przed rubieżą styczności bojowej wojsk, w strefie taktycznej, operacyjnej, tyłowej i na obczarze kraju/; obowiązujące korytarze przelotów własnego lotnictwa przez strefę ognia wojsk OPL;

- organizacja /eposób/ odparcia zmieszanych nalotów ŚNP nieprzyjaciela w ważniejszych okresach operacji przeciwpowietrznej: ilość i rodzaj środków dyżurnych oraz kolejność i eposób narastania sił do odparcia nalotu; kierunki, sektory lub rubieże skupienia głównego wysiłku bojowego; strefy dyżurowania /patrolowania/ LM w powietrzu, SKW, rubieże i kolejność wprowadzenia grup samolotów myśliwskich do walki /rubieże przechwycenia/ z dyżurowania w powietrzu i na lotni-
ekach; zasady /wekaszówki prowadzenia walki /ognia/ w warunkach zdecentralizowanego dowodzenia taktyczno-ogniowego oraz zapewnienia bezpieczeństwa własnemu lotnictwu;

- skład, zadania i eposób wymanewrowania grup operacyjnych pomiędzy SD frontu i SD wojsk OPK oraz zabezpieczenie łączności współdziałania

w relacjach tych stanowisk i na niższych szczeblach dowodzenia; miejsce, czas i sposób wykorzystania PNWC wojsk lotniczych frontu w zakresie realizacji współdziałania z jednostkami raketowymi wojsk OPL armii i frontu; jednolite sygnały dowodzenia i współdziałania.

Ponadto dowództwo /szefostwo/ wojsk OPL frontu /armii/, organizując współdziałanie sił i środków OPL w operacji przeciwpowietrznej, uzgadnia z zainteresowanymi organami /punktami/ dowodzenia lotnictwa frontowego i wojsk OPK zakres i treść wymiany informacji o położeniu i sposobie wykorzystania i działania współdziałających wojsk /OPL, OPK i lotnictwa/. Zgodnienia te są realizowane w procesie dowodzenia wojskami OPL frontu /armii/ - na ogólnie obowiązujących zasadach - zarówno w okresie planowania operacji przeciwpowietrznej, jak i w poszczególnych etapach /fazach/ jej prowadzenia.

Praktyka szeregu ćwiczeń dowódczo-sztabowych, zwłaszcza ćwiczeń pk. "WIOSNA-80" i "SOJUSZ-81", wskazuje na celowość organizacji współdziałania sił i środków OPL uczestniczących w operacji przeciwpowietrznej w dwóch aspektach: po pierwsze - współdziałanie powinno być organizowane na cały okres trwania operacji przeciwpowietrznej i zapewniać skoordynowanie wysiłku bojowego i działań współdziałających wojsk w skali całej operacji i w interesie głównych zadań operacyjnych oraz określać generalne ustalenia i zasady ich realizacji; po drugie - współdziałanie bardziej szczegółowe, powinno obejmować zakres i sposób realizacji wspólnych zadań w kolejnym dniu operacji lub szczególnie ważnym okresie prowadzenia działań bojowych, na przykład: odparcie pierwszego znaczonego nalotu ŚNP nieprzyjaciela na obszarze własnego kraju /w systemie OPK/, w rejonie wyjściowym do operacji lub ważnym okresie przegrupowania wojsk /pokonanie przez główne siły frontu lub armii rubieży szerokich przeszkód wodnych itp./.

Obydwie z wymienionych form organizacji współdziałania mogą mieć praktyczne zastosowanie w procesie dowodzenia wojskami, co w warunkach dynamicznie zmieniającej się sytuacji taktyczno-operacyjnej i powietrznej powinno zapewnić optymalne wykorzystanie wojsk OPL w operacji przeciwpowietrznej.

3.4. Wybrane zagadnienia organizacji zabezpieczenia działań bojowych wojsk OPL

Spośród szeregu przedsięwzięć zabezpieczenia działań bojowych związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL w operacji przeciwpowietrznej szczególnie miejsce zajmuje rozpoznanie ŚNP nieprzyjaciela i powiadomianie o sytuacji powietrznej oraz zabezpieczenie w rakietę i amunicję przeciwlotniczą.

Rozpoznanie nieprzyjaciela powietrznego

Do czasu rozwinięcia frontowego systemu rozpoznania radiolokacyjnego, związki taktyczne i oddziały wojsk OPL organizują rozpoznanie ŚNP nieprzyjaciela, wykorzystując własne środki wykrywania /RSWP/ oraz informacje /dane/ o sytuacji powietrznej wojsk OPK.

Oddziały /pododdziały/ radiotechniczne wojsk OPL frontu /armii/ na obciążeniu własnego kraju w zasadzie nie rozwijają się i nie organizują odrębnego systemu rozpoznania. Głównym ich zadaniem jest przegrupowanie się do rejonu wyjściowego i zorganizowanie systemu rozpoznania radiolokacyjnego w operacji frontowej /armijnej/. W przypadku rozwinięcia i osiągnięcia gotowości bojowej przed wybuchem wojny siły i środki oddziałów radiotechnicznych wojsk OPL frontu /armii/ tworzą "zakryty" system rozpoznania, w gotowości do pracy bojowej na specjalny rozkaz /sygnał/ lub z chwilą rozpoczęcia działań wojennych.

Szefowie OPL związków taktycznych /DZ, DPenc/ oraz dowódcy oddziałów /ZT/ rakiet i artylerii przeciwlotniczej z chwilą rozwinięcia środków ogniowych OPL na obciążeniu własnego kraju lub w rejonie wyjściowym i w czasie przegrupowania powinni organizować rozpoznanie ŚNP nieprzyjaciela, kierując się następującymi zasadami:

- podstawowym źródłem wstępnej informacji o sytuacji powietrznej są dane z sieci powiadomienia /kierunków meldowania/ wojsk OPK. Po osiągnięciu gotowości przez system rozpoznania frontu /armii/, z chwilą wybuchu wojny związki taktyczne i oddziały wojsk OPL rozwijane w rejonie wyjściowym lub na trasach marszu po wyjściu w terytorium własnego kraju wykorzystują dane z sieci powiadomienia frontu /armii/;

- z chwilą rozwinięcia w ugrupowanie bojowe oraz w marszu /podczas przegrupowania/ niezależnie od położenia organizują rozpoznanie ŚNP nieprzyjaciela własnymi siłami i środkami. RSWP szefów OPL związków taktycznych oraz oddziałów /ZT/ wojsk OPL przed rozpoczęciem działań wojennych powinny być utrzymywane w całej gotowości do pracy bojowej, przestrzegając ustalonych reżimów maskowania radioelektronicznego /gotowość nr 2 i 3/.

Włączenie ich do pracy bojowej /gotowość nr 1/ należy dokonywać na podstawie danych powiadomienia o sytuacji powietrznej wojsk OPK /frontu/ po stwierdzeniu oznak świadczących o rozpoczęciu działań wojennych /nalotu/ przez nieprzyjaciela nie później jednak niż przed rubieżą włączenia RSWP /dla odpowiednich stopni gotowości bojowej/.

Powiadamianie o sytuacji powietrznej

W celu zapewnienia wysokiej gotowości wojsk OPL do odparcia nie-
spodziewanych uderzeń ŚNP nieprzyjaciela PD OPL związków taktycznych
/DZ, DPanc/ i SD oddziałów /ZT/ rakiet i artylerii przeciwlotniczej w
każdym położeniu i sytuacji mają obowiązek - do czasu osiągnięcia
gotowości przez system OPL frontu /armii/ i przed wybuchem wojny -
organizowania i prowadzenia naczłuchu w sieciach powiadamiania lub kie-
runkach meldowania odpowiednich terytorialnych SD wojsk OPK.

Na terenie własnego kraju wojska OPL frontu wykorzystują dane z
sieci powiadamiania SD korpusu OPK, względnie kierunku meldowania
PłSD OPK, w którego rejonie odpowiedzialności rozwijają się /przegru-
powują/. Na obczarze sojuszniczego państwa /w rejonie wyjściowym/ po-
wiadamianie wojsk o sytuacji powietrznej organizuje się i prowadzi
przez GO SWOPL frontu rozwijaną na SD związku taktycznego /dywizji/
wojsk OPK.

Informacje o sytuacji powietrznej uzyskane z sieci powiadamiania z
odnośnych punktów dowodzenia wojsk OPK lub z kierunków meldowania ba-
talionów radiotechnicznych /PłSD OPK/ stanowią dla związków taktycz-
nych i oddziałów wojsk OPL dane do ogólnej oceny sytuacji powietrznej,
ukierunkowania pracy własnych środków rozpoznania, postawienia podod-
działów w gotowość do odparcia nalotu /w wyższy stopień gotowości bo-
jowej/, realizacji współdziałania z siłami i środkami OPK, a w ezczę-
gólnych wypadkach także do powzięcia decyzji do prowadzenia ognia.

W wypadku gdy związki taktyczne i oddziały wojsk OPL osiągną goto-
wość bojową w systemie obrony przeciwlotniczej frontu /w rejonie wyjé-
ciowym do operacji/, wówczas z chwilą wybuchu wojny wykorzystują one
informację o sytuacji powietrznej z sieci powiadamiania frontu /armii/
na ogólnych zasadach.

Zabezpieczenie w rakiety i amunicje przeciwlotnicza

Związki taktyczne i oddziały wojsk OPL oraz tyłowe i raketowe bazy
armii i frontu dokonują operacyjnego rozwinięcia sił z zapasami rakiet
i amunicji, których stan i urzutowanie są zdeterminowane możliwościami
transportowymi, a ich wielkości są ściśle ustalone jeazcze w okre-
sie pokoju /tabela 3.2./.

Zużycie /limitowanie/ rakiet i amunicji w operacji przeciwpowie-
trznej powinno uwzględniać szereg uwarunkowań, z których najważniej-
szymi są:

- wysoka aktywność prowadzonych przez wojska OPL działań bojowych
w pierwszych 2-3 dobach wojny /walki/, wynikająca z dużej intensywno-
ści i zmasowanego charakteru nalotów ŚNP nieprzyjaciela;

Tabela 3.2.

ZT, oddział, baza	Liczba rakiet i amunicji w j o /szt./	Liczba jednostek ognia ^{x/}						Uwagi
		R a k i e t y		A m u n i c j a		S-2	S-1	
		"KRUG"	"KUB"	"OSA"	plot			
BRPlot sz	54	$\frac{2}{108}$	-	-	-	-	-	x/ W liczniku - liczba jo, w miano- wniku - liczba rakiet /szt./
prplot mz	60	-	$\frac{2}{120}$	-	-	-	-	W składzie 4 bat. ogd.
prplot bz	96	-	-	$\frac{2}{192}$	-	-	-	W składzie 6 bat. ognia 6 armat
prplot mk	7200	-	-	-	-	-	-	xx/W nawiasach do- tyczy DPanc
DZ /DPanc/ W oddzia- łach w tyłach	S-1:64/64 ^{xx/} S-2:80/32/ 23 m/m: 49200/52400/	-	-	-	1,00	1,25	1,5	
PTBRPlot	W zależności od składu bojowego wojsk armii /frontu/	-	0,5	0,5	-	-	-	
Bazy tyłowe		0,3	0,3	-	-	-	-	
		-	-	-	0,25	0,5	0,5	
		-	-	-	0,2	0,3	0,5	
Razem we froncie		2,3	2,8	2,5	1,7	2,3	3,0	

Uwaga: Dane mogą ulec zmianie w związku z planowaną reorganizacją PTBRPlot.

- konieczność posiadania z chwilą przejścia do operacji zaczepnej frontu /armii/ niezbędnych zapasów ruchomych rakiet i amunicji w jednostkach wojsk OPL oraz w bazach zaopatrzenia;

- możliwość utraty części posiadanych zapasów rakiet i amunicji przeciwlotniczej w wyniku zmasowanych uderzeń lotnictwa nieprzyjaciela na wojska i bazy;

- ograniczone możliwości odtwarzania zapasów ruchomych przez wojska OPL frontu /armii/ ze składów i rezerw dowództwa wojsk na TDW.

Z analizy powyższych uwarunkowań oraz danych zawartych w tabeli 3.2. wynika, że potrzeby w zakresie zużycia rakiet przeciwlotniczych i amunicji w operacji przeciwpowietrznej mogą przewyższać realne możliwości, jeśli uwzględnić fakt, iż wojska OPL powinny przejść do operacji zaczepnej z pełnymi zapasami ruchomymi, a uzupełnienie ich z innych źródeł jest mało prawdopodobne. Będzie to miało miejsce zwłaszcza wówczas, gdy siły i środki OPL frontu rozpoczną działania bojowe już na obczarze własnego kraju. Stąd normy zużycia rakiet i amunicji w operacji przeciwpowietrznej mogą być ustalone na wysokości nie przekraczającej stanu zapasów, takimi dysponuje PTBRPlot i tyłowe bazy armii i frontu, z których jednostki wojsk OPL, przed przejściem do operacji zaczepnej, powinny być uzupełnione do pełnych zapasów ruchomych /średnio do 2 jo/.

Z oceny prawdopodobnego charakteru działania ŚNP nieprzyjaciela w zaczepnej operacji powietrznej, ugrupowania /położenia/ sił i środków OPL frontu i możliwości udziału ich w odparciu nalotów nieprzyjaciela oraz wniosków z szeregu ćwiczeń wynika, że średnio w skali operacyjnej w ciągu doby możliwe jest następujące efektywne zaangażowanie w walce /przeprowadzenie pełnego cyklu strzelania/:

- ze składu brygady /pułku/ rakiet przeciwlotniczych sz/mz/ - 10-12 baterii;

- z pułku rakiet przeciwlotniczych bz - 5-6 baterii /20-24 PRWB/;

- z pułku artylerii przeciwlotniczej mk - 6-8 baterii;

- ze składu sił i środków OPL DZ - około 20-22, a DPanc - 10-12 pododdziałów przeciwlotniczych w składzie do plutonu /art.plot.S-1/ i drużyny S-2M.

Uwzględniając powyższe i warunki prowadzenia działań bojowych przez siły i środki OPL oraz średni rozchód rakiet i amunicji na jedno strzelanie, można wykazać, iż potrzeby w tym zakresie w operacji przeciwpowietrznej w ciągu doby walki orientacyjnie wynoszą:

- rakiet przeciwlotniczych: "KRUG" i "KUB" - 0,3 jo; "OSA" - 0,4 jo;
S-1 i S-2 - 0,25-0,3 jo;

- amunicji artylerii przeciwlotniczej małego kalibru /57 mm i 23 mm/
- 0,2-0,3 jo.

Wynika stąd, że na operację przeciwpowietrzną, której czas trwania średnio może wynosić trzy doby, przydział /limit zużycia/ rakiet i amunicji dla związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL powinien być w granicach 0,8 - 1,2 10¹²/^{12/}.

Związki taktyczne i oddziały wojsk OPL będą odtwarzały zapasy ruchome w rejonie wyjściowym do operacji w systemie polowego zaopatrywania z baz armijnych i frontowych /PTBRPlot, PBA, PBF/ na ogólnych zasadach.

W wypadku kiedy wybuch wojny zastanie wojska frontu na obszarze własnego kraju, istotne jest, aby czołowe oddziały /składy/ tych baz osiągnęły gotowość do wykonania zadań nie później niż w trzecim - czwartym dniu działań wojennych. Niezbędny czas na zrealizowanie przedsięwzięć dowozu i przekazania rakiet i amunicji z frontowych i armijnych baz do jednostek wojsk OPL może średnio wynosić 8-12 godzin.

Innym rozwiązaniem w tym zakresie może być wariant polegający na wykorzystaniu wcześniej zgromadzonych zapasów rakiet i amunicji przeciwlotniczej w ramach przygotowania TDW.

Składowanie rakiet i amunicji w wysuniętych magazynach /w bazach wojsk sojuszników/ na przewidywanych operacyjnych kierunkach działania wojsk frontu wymagałoby wykorzystania do podjęcia zapasów organicznego /etatowego/ transportu związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL.

3.5. Prowadzenie działań bojowych przez siły i środki OPL

W przypadku rozpoczęcia działań wojennych z zaskoczenia lub po krótkotrwałym okresie zagrożenia związki taktyczne i oddziały wojsk OPL, we współdziałaniu z wojskami OPK /w systemie OPK/ i lotnictwem myśliwskim frontu, odpierają pierwsze masowe uderzenia nieprzyjaciela z powietrza środkami dyżurnymi, a następnie pozostałymi siłami i środkami, sukcesywnie w miarę osiągnięcia przez nie pełnej gotowości bojowej.

W tym okresie jednostki wojsk OPL osłaniają wojska i obiekty frontu, zajmując stanowiska ogniowe w pobliżu miejsc stałej dylokacji lub w rejonach alarmowych, realizując równocześnie przedsięwzięcia związane z osiągnięciem pełnej gotowości bojowej.

12/ W ćwiczeniu pk. "WIOSNA-80" przydział rakiet i amunicji na operację przeciwpowietrzną /czas trwania 4 doby/ wynosił: rakiet przeciwlotniczych "KUB" - 1,4 jo, "OSA" - 1,1 jo, S-1 i S-2 - 0,9 jo, artylerii przeciwlotniczej mk - 1,4 jo.

PD szefów OPL dywizji /DZ, DPanc/ i SD związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL rozwijają się w pierwszej kolejności, włączając się w system dowodzenia odnośnych SD wojsk OPK i przejmują bezpośrednio kierowanie działalnością bojową podległych wojsk. W jednostkach rakietowych wojsk OPL w trybie przyspieszonym realizuje się przygotowanie /elaborację/ rakiet przeciwlotniczych i sukcesywnie uzupełnia się nimi pododdziały rozwinięte na SO. Część z wymienionych przedsięwzięć może być zrealizowana wcześniej w ramach OWSGB, stosownie do wydanych w tym zakresie odpowiednich zarządzeń przełożonych.

Najlepsze warunki maksymalnego zaangażowania sił i środków OPL w odparciu pierwszego zmasowanego nalotu lotnictwa nieprzyjaciela osiąga się wtedy, kiedy jednostki wojsk OPL zostaną rozwinięte przed wybuchem wojny /w okresie wzrostu zagrożenia/. Stan ten pozwala utrzymywać siły i środki OPL w wysokim stopniu gotowości bojowej /nr 2 i 3/ i zapewnić szybkość przejścia ich w gotowość do odparcia nalotu.

Decyzje w tym zakresie podejmuje się na wyższych szczeblach dowodzenia /Sztab Generalny, dowództwo wojsk na TDW/, stosownie do rozwoju sytuacji polityczno-militarnej i aktualnej oceny przygotowań nieprzyjaciela do ewentualnej agresji. W tym przypadku część jednostek wojsk OPL pod pozorem ćwiczeń może wcześniej dokonać operacyjnego rozwinięcia i osiągnąć gotowość bojową w rejonach alarmowych /poprawy dyslokacji/, względnie w innych rejonach, wyznaczonych przez odnośnych przełożonych, stosownie do planu operacyjnego rozwinięcia wojsk frontu. Najczęściej w brygadzie rakiet przeciwlotniczych sz frontu i armijnym pułkiem rakiet przeciwlotniczych mogą być postawione zadania osłony przepraw na szerokich przeszkodach wodnych, węzłów komunikacyjnych na przewidywanych kierunkach przegrupowanie wojsk lub innych obiektów /rejonów/, których osłona zapewni odpowiednią ciągłość i gęstość ognia w jednolitym systemie obrony powietrznej. Organiczne siły i środki OPL dywizji /DZ, DPanc/ realizują bezpośrednią osłonę wojsk /obiektów/ w miejscu ich rozmieszczenia /rozwięcia/ w momencie wybuchu wojny i przez cały czas trwania pierwszego zmasowanego nalotu nieprzyjaciela.

W szczególnych przypadkach zwłaszcza pułki rakiet przeciwlotniczych m. /DPanc/ stacjonujące w okresie pokoju w oddzielnych garnizonach /poza miejscem stacjonowania jednostek dywizji/ rozwijają się i osłaniają wojska /obiekty/ dywizji w rejonach alarmowych lub na planowanych kierunkach /rubieżach/ ich przegrupowania.

Postawianie sił i środków OPL w stan gotowości do odparcia pierwszego zmasowanego nalotu ŚNP nieprzyjaciela /gotowość bojowa nr 1/ następuje z chwilą przekazania odpowiednich zadań /komend, sygnałów/

Tabela 3.3.

Środek OPL /zestaw prze- ciwlotniczy/	Czas osiągnięcia gotowości do prowadzenia ognia /rozpoznania/ ze stanu:		
	GB nr 1 w RFB	GB nr 2	GB nr 3 ^x /
"KRUG"	70 /50/ sek	11,5 /5/ min	15 /10/ min
"KUB"	40 /40/ sek	6,5 /5/ min	10 - 12 min
"OSA"	50 /50/ sek	4,5 /3,5/ min	8 /5/ min
"STRZAŁA-1/10/"	30 /30/ sek	1 min /40 sek/	4 - 5 min
"STRZAŁA-2/ 3/"	17 /17/ sek	52 /27/ sek	4 - 5 min
S-60 z ZRP-1	50 /50/ sek	4 /3/ min	8 -10 min
ZSU-23-4 z ZRP-2	20 /20/ sek	4,5/3/ min	8 -10 min
ZU-23-2	20 sek	50 sek	4-5 min
P-40	Prowadzą rozpoznanie i wskazywanie celów	5 min	8 -10 min
RLS P-18		7 /5,5/ min	10 -12 min
P - 19		7,5 /4/ min	10 -12 min
"JAWOR-11"		6 /5/ min	

x/ Czas przejścia z GB nr 3 do GB nr 1 określają odnośni przełożeni, kierując się warunkami rozmieszczenia sił i środków na SO oraz wymogami sytuacji bojowej.

z odnośnych terytorialnych PłSD OPK /w strefie przygranicznej - SD OPL wojsk sojuszniczych/ lub na podstawie samodzielnej decyzji szefów OPL dywizji i dowódców jednostek wojsk OPL w oparciu o dane sytuacji powietrznej z sieci powiadamiania /kierunków meldowania/ wojsk OPK i dyżurnych RSWP.

Czas niezbędny na osiągnięcie gotowości do odparcia nalotu /prowadzenia ognia, rozpoznania/ z poszczególnych stopni gotowości bojowej przedstawia tabela 3.3.

Orientacyjny czas, jakim jednostki wojsk OPL będą dysponowały na przejście do gotowości bojowej w celu odparcia zmasowanego nalotu, w zależności od położenia /głębokości rozwinięcia/ sił i środków OPL w stosunku do prawdopodobnej rubieży wykrycia ŚNP nieprzyjaciela przez system rozpoznania obrony powietrznej /najdalej wysunięte na kierunkach zagrożenia posterunki wykrywania/, przedstawia tabela 3.4.^{13/}

Tabela 3.4.

Głębokość rozwinięcia sił i środków OPL /w km/	100	200	300	400	500
Czas dyspozycyjny /min./	3	8	13	19	24

Optymalne warunki wykorzystania sił i środków OPL podczas odparcia zmasowanych nalotów lotnictwa nieprzyjaciela osiąga się przez:

- utrzymanie wysokiego stopnia gotowości bojowej jednostek wojsk OPL, odpowiednio do głębokości ich położenia i czasu dyspozycyjnego, determinowanego sprawnością funkcjonowania systemu powiadamiania o sytuacji powietrznej;
- operatywne dowodzenie, zwłaszcza ciągłe śledzenie rozwoju sytuacji i stanu zagrożenia z powietrza, podejmowanie decyzji w zakresie przygotowania sił i środków OPL do odparcia nalotu oraz terminowe stawianie zadań ogniowych;
- utrzymanie ścisłego współdziałania, zwłaszcza zapewnienie aktualnych i wiarygodnych danych o sytuacji powietrznej, zabezpieczenie trwałej łączności dowodzenia i współdziałania pomiędzy punktami dowodzenia wojsk OPL i PłSD wojsk OPK oraz bieżące informowanie związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL o działalności własnego lotnictwa.

Podczas działań bojowych prowadzonych na terenie własnego kraju /w systemie OPK/ decyzje w zakresie zwalczania ŚNP nieprzyjaciela

13/ Czas dyspozycyjny określono dla warunków działania ŚNP nieprzyjaciela na małych wysokościach, prędkości przelotowej /Vc/ około 250 m/ssek i czasu opóźnienia w przekazaniu informacji o sytuacji powietrznej średnio 3-4 minuty.

/odparcia nalotu/ przez związki taktyczne i oddziały wojsk OPL podejmują odnośnie PłSD OPK, którym operacyjnie są one podporządkowane.

Złożone i skomplikowane warunki sytuacji powietrznej, zwłaszcza działanie ŚNP nieprzyjaciela na małych wysokościach i pod osłoną silnych zakłóceń radioelektronicznych powodują, że decyzje i zadania ogniowe stawiane związkom taktycznym i oddziałom wojsk OPL podczas odpiierania nalotów mają charakter taktyczno-ogniowy, obejmujący niższy stopień centralizacji decyzyjnej /kierowania/, głównie w aspekcie realizacji współdziałania.

W toku odpiierania zmasowanych nalotów ŚNP nieprzyjaciela PłSD OPK kierują działalnością bojową związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL głównie w zakresie:

- wskazania do zwalczania grupy celów lub kierunku, sektora, względnie przedziału wysokości prowadzenia ognia, w ramach których dowódcy brygady i pułków rakiet przeciwlotniczych /"KUB"/ podejmują samodzielne decyzje i stawiają zadania ogniowe podległym środkom;

- bieżącego informowania PD wojsk OPL o działalności lotnictwa myśliwskiego w strefach ognia naziemnych środków OPL oraz przelotów innych rodzajów lotnictwa przez te strefy. W oparciu o te informacje szefowie OPL dywizji /DZ, DPanc/ i dowódcy związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL podejmują decyzje i przekazują podległym wojskom zadania w zakresie prowadzenia /przerwania/ ognia, z uwzględnieniem warunków bezpieczeństwa własnego lotnictwa;

- sprawowania bieżącej koordynacji w realizacji ustalonych zasad współdziałania poprzez określenie kolejności /pierzeństwa/ lub wyłączności zwalczania celów powietrznych przez naziemne środki OPL i lotnictwo myśliwskie /zezwolenie lub zakaz prowadzenia ognia/. Na jej podstawie szefowie OPL dywizji /DZ, DPanc/ kierują działalnością bojową środków OPL o małym zasięgu działania /"OSA", S-1, S-2, art. plot./, przekazując ustalonymi sygnałami zezwolenie na prowadzenie ognia lub wprowadzając określone ograniczenia - czasowy zakaz w prowadzeniu ognia /dla części lub całości podległych sił/.

We wszystkich sytuacjach, kiedy scentralizowane kierowanie działalnością ogniową środków OPL nie zapewnia - z różnych względów - terminowego przekazania zadań /informacji, sygnałów współdziałania/, dowódcy pododdziałów przeciwlotniczych podejmują decyzje w zakresie zwalczania ŚNP nieprzyjaciela samodzielnie, prowadząc ogień do wszystkich celów bezpośrednio atakujących osłaniane wojska /obiekty/ i stanowiska ogniowe środków OPL oraz samolotów nieprzyjaciela działających na bardzo małych wysokościach.

Prowadzenie działań bojowych przez wojska OPL frontu w toku operacji przeciwpowietrznej i odpieranie kolejnych zmasowanych nalotów ŚNP nieprzyjaciela może mieć miejsce w warunkach realizacji przegrupowania wojsk frontu do rejonu wyjściowego. Możliwa jest także sytuacja, kiedy część sił frontu bezpośrednio z marszu /po przegrupowaniu/ będzie wprowadzana do bitwy.

W tych warunkach związki taktyczne i oddziały wojsk OPL frontu po odparciu pierwszego zmasowanego nalotu ŚNP nieprzyjaciela dokonują przegrupowania i rozwijają się w nowych rejonach na trasach marszu lub rejonach ześrodkowania /rozwinęcia/ wojsk zgodnie z decyzją dowódcy frontu /armii/ i planem obrony przeciwlotniczej na okres przegrupowania /wejścia do bitwy/. Oddziały /pododdziały/ OPL związków taktycznych /DZ, DPanc/ rozpoczynają przegrupowanie w składzie dywizji, osłaniając wojska w marszu i na trasie przegrupowania /w miejscach postoju, rejonach ześrodkowania/ oraz podczas prowadzenia do bitwy z marszu. Oddziały OPL wojsk sojuszniczych po rozwinęciu osłaniają zasadnicze elementy ugrupowania operacyjnego /bojowego/ prowadzące działania bojowe /osłonowe/ w strefie przygranicznej.

W tej sytuacji odparcie kolejnych zmasowanych uderzeń ŚNP nieprzyjaciela w ramach prowadzonej operacji przeciwpowietrznej wojska frontu będą realizować siłami i środkami OPL, których położenie i stan gotowości bojowej zdeterminowany będzie warunkami ogólnej sytuacji operacyjnej i zadaniami wynikającymi z planu przegrupowania wojsk.

Doświadczenia z ćwiczeń dowódczo-sztabowych pk. "WIOSNA-90" i "SOJUZ-81" potwierdzają tezę, że ze składu wojsk OPL frontu w tym okresie powinny być rozwinięte /lub rozwinąć się z marszu na sygnał/ i prowadzić aktywne działania bojowe: związki taktyczne i oddziały OPL wojsk osłonowych: brygada rakiet przeciwlotniczych "KRUG"; armijne pułki rakiet przeciwlotniczych "KUB"; siły i środki OPL dywizji /DZ, DPanc/ rozwinięte w rejonach ześrodkowania /odpoczynku/ i na trasach marszu /przegrupowania/. Ponadto w walce z ŚNP nieprzyjaciela powinny wziąć udział pozostałe środki OPL wojsk wykonujących w tym okresie przegrupowanie, których możliwości techniczno-bojowe pozwalają na prowadzenie ognia w marszu. Mogą być również czasowo rozwinięte z marszu i prowadzić działania bojowe pułki rakiet przeciwlotniczych "KUB" dywizji pancernych /pułki artylerii przeciwlotniczej mk/, jeżeli sprzyjają temu warunki przegrupowania i możliwości dalszego wykorzystania ich w świetle zadań i w interesie dywizji.

Decyzje w zakresie rozwinięcia środków OPL z marszu i udziału ich w odparciu kolejnych zmasowanych uderzeń ŚNP nieprzyjaciela podejmują odnośni dowódcy /szefowie/ na podstawie:

- zadań otrzymanych ze stanowisk dowodzenia frontu /armii/, kierujących przegrupowaniem wojsk /SD, ZSD lub GO SW OPL frontu na SD OPK wojsk sojusznicznych/;

- planów przegrupowania i wytycznych przełożonych do współdziałania, określających sposób działania sił i środków OPL w wypadku wykonania przez nieprzyjaciela zmasowanych uderzeń z powietrza w czasie przegrupowania wojsk.

Bezpośrednie kierowanie działalnością bojową środków OPL podczas odpierniania nalotów nieprzyjaciela realizują dowódcy związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL oraz szefowie OPL dywizji /DZ, DPanc/, utrzymując łączność współdziałania na terenie własnego kraju - z odpowiednimi PłSD OPK; na obczyźnie sojusznicznego państwa - z GO dowództwa /szefostwa/ wojsk OPL frontu na SD OPK wojsk sojusznicznych. W zakresie prowadzenia ognia i współdziałania z lotnictwem obowiązują zasady omówione wcześniej.

Jeśli działania wojenne rozpoczną się w sytuacji, kiedy główne siły wojsk frontu /armie pierwszego rzutu operacyjnego/ osiągną gotowość w rejonie wyjściowym i zorganizowany zostanie frontowy system obrony przeciwlotniczej, wtedy prowadzenie działań bojowych przez środki OPL w celu odparcia pierwszego i kolejnych zmasowanych uderzeń lotnictwa nieprzyjaciela zbliżone będzie do warunków właściwych dla operacji frontowej /armijnej/. Cechą charakterystyczną w tym okresie przede wszystkim będzie: możliwość maksymalnego zaangażowania w operacji przeciwlotniczej sił i środków OPL; jedność dowodzenia oparta na podporządkowaniu dowódcy frontu, wszystkich sił i środków OP i lotnictwa /w tym wojsk sojusznicznych/; zapewnienie warunków ściślejszego zespolenia wydziałów różnych rodzajów wojsk i organizacji współdziałania dla osiągnięcia celu operacji; lepsze warunki i możliwości w zakresie zabezpieczenia działań bojowych wojsk OPL frontu, zwłaszcza w dziedzinie rozpoznania ŚNP nieprzyjaciela i materiałowo-technicznego zabezpieczenia, szczególnie w rakiety przeciwlotnicze.

Głównym zadaniem wojsk OPL realizowanym w tym okresie będzie, we współdziałaniu z lotnictwem myśliwskim frontu i wojskami OPK, odeprzeć zmasowane uderzenia ŚNP nieprzyjaciela i zapewnić skuteczną osłonę zasadniczym zgrupowaniom wojsk i obiektom frontu w celu zachowania ich gotowości bojowej /żywotności/ i stworzenia sprzyjających warunków przejścia do operacji zaczepnej.

IV. WŁAŚCIWOŚCI UŻYCIA WOJSK OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ FRONTU W OPERACJI POWIETRZNEJ

Przejście frontu /armii/ do operacji zaczepnej będzie poprzedzone przegrupowaniem z głębi kraju do rejonu wyjściowego. Część sił frontu /armii/ może wejść do bitwy bezpośrednio z marszu. W zależności od sposobu rozpoczęcia działań wojennych i sytuacji operacyjnej wojska OPL frontu /armii/ mogą osiągnąć gotowość bojową w rejonie wyjściowym do operacji przed wybuchem wojny lub w czasie jej trwania po 2-3 dobach od momentu rozpoczęcia przegrupowania /główne siły/.

Wynika stąd, że do momentu rozpoczęcia operacji p o w i e t r z n e j - wojska OPL frontu /armii/ będą realizowały przedsięwzięcia wynikające z planu przegrupowania wojsk frontu jeżeli operacyjne rozwinięcie wojsk nie nastąpi przed wybuchem wojny/ oraz realizowały zadania bojowe w ramach operacji przeciwpowietrznej.

Użycie związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL frontu/armii/ w operacji powietrznej, stanowiącej integralną część operacji strategicznej, będzie realizowane zgodnie z zamiarem operacji zaczepnej i zadaniami, jakie w tym zakresie wojskom OPL postawi dowódca frontu. Oznacza to, że wojska OPL frontu /armii/ będą uczestniczyły w operacji powietrznej w ramach systemu obrony przeciwlotniczej frontu, w ścisłym współdziałaniu z lotnictwem myśliwskim oraz związkami taktycznymi i oddziałami, rakiet /artylerii/ przeciwlotniczych osłonowych wojsk sojusznicych i wojsk /systemu/ OPK rozwiniętych w pasie działania frontu /armii/.

Doświadczenia i wnioski z operacyjnych /międzysojusznicych / ówczeń dowódczo-sztabowych wskazują na to, że użycie związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL w systemie obrony przeciwlotniczej frontu /armii/ w okresie prowadzenia operacji powietrznej w zasadzie nie będzie odbiegać od ogólnie przyjętych zasad organizacji i prowadzenia osłony wojsk i obiektów operacyjnych.

Głównymi zadaniami systemu /wojsk/ obrony przeciwlotniczej frontu podczas prowadzenia operacji p o w i e t r z n e j będą:

- odparcie zmasowanych i ześrodkowanych uderzeń ŚNP nieprzyjaciela na wojska i obiekty w pasie działania frontu /armii/ oraz wzbronienie prowadzenia rozpoznania powietrznego;

- osłona z powietrza: głównych zgrupowań uderzeniowych wojsk frontu; armijnych i frontowych brygad rakiet operacyjno-taktycznych;

zasadniczych lotnisk /węzłów lotniskowych/ i baz zaopatrzenia, zwłaszcza paliwowych, oraz składów amunicji specjalnej; przepraw /mostów/ na szerokich przeszkodach wodnych; stanowisk dowodzenia szczebla operacyjnego i innych ważnych obiektów w pasie działania frontu;

- osłona przelotu nad obszarem frontu własnych sił uderzeniowych lotnictwa w granicach możliwości technicznych środków OPL rozwiniętych w ugrupowanie bojowe stosownie do zamiaru i planu operacji oraz zapewnienie bezpieczeństwa samolotom podczas ich przelotu przez strefy ognia wojsk OPL.

Związki taktyczne i oddziały wojsk OPL, realizując powyższe zadania przez niszczenie i obezwładnienie ŚNP nieprzyjaciela na podejściach do osłanianych wojsk /obiektów/ i nad ich ugrupowaniem /rejonami rozmieszczenia/, stwarzać będą sprzyjające warunki do wykonania zadań przez własne lotnictwo oraz inne siły i środki /wojska/ uczestniczące w operacji powietrznej.

Skład sił i środków OPL uczestniczących w operacji powietrznej zależy od miejsca i roli frontu w operacji strategicznej na TDW oraz składu organizacyjnego związków operacyjnych i taktycznych wojsk frontu¹⁴

Zasadniczą rolę w operacji powietrznej odgrywać będą jednostki raketowe wojsk OPL, zwłaszcza małego i średniego zasięgu, których wykorzystanie w systemie obrony przeciwlotniczej frontu powinno zapewnić realizację zadań operacyjnych w powiązaniu z zadaniami wynikającymi z planu operacji powietrznej.

Front w składzie koalicyjnym do realizacji zadań w operacji powietrznej może posiadać:

- 1-2 brygady i jeden pułk rakiet przeciwlotniczych sz /"KRUG"/;
- około 12-16 pułków rakiet przeciwlotniczych mz /"KUB"/;
- około 15-18 pułków rakiet przeciwlotniczych bz /"OSA"/ i pułków artylerii przeciwlotniczej mk /S-60/^{15/}

Ponadto w toku prowadzenia operacji powietrznej w walce z ŚNP nieprzyjaciela ze składu organicznego sił i środków OPL wojsk /ZT/, oddziałów/ w skali frontu może być zaangażowanych około:

- 300 wozów bojowych rakiet przeciwlotniczych bz "STRZAŁA-1 /10"/
- 800 zestawów rakiet przeciwlotniczych bz "STRZAŁA-2M /3"/

14/ Możliwy skład sił i środków OPL wojsk frontu podano w rozdziale III - "Użycie wojsk OPL frontu w operacji przeciwpowietrznej". /tabela 3,1/.

15/ W części dywizji zmechanizowanych oraz w dywizjach rezerwowych będą pułki artylerii przeciwlotniczej mk /6 baterii po 8 armat S-60/.

- 1000 armat przeciwlotniczych ZU-23-2.

Na podstawie analizy możliwości bojowych sił i środków OPL oraz danych prognostycznych uzyskanych za pomocą ETO ocenia się, że system obrony przeciwlotniczej frontu w wyniku odparcia zmasowanego nalotu nieprzyjaciela powietrznego zdolny jest zadać ŚNP straty średnio w granicach 17-22%.^{16/}

Użycie wojsk OPL frontu w operacji powietrznej powinno odpowiadać zamiarowi wykorzystania sił i środków OPL w operacji zaczepnej. Główny wysiłek obrony przeciwlotniczej skupia się na osłonie z powietrza zasadniczych zgrupowań uderzeniowych wojsk frontu w rejonach wyjściowych do operacji w czasie ich przegrupowania oraz wprowadzenia do bitwy.

Pułki rakiet /artylerii/ przeciwlotniczych związków taktycznych /DZ,DPano/ wykorzystuje się zgodnie z decyzją odnośnych dowódców dywizji. W toku prowadzenia operacji powietrznej w zależności od miejsca, roli i zadań dywizji realizują zadania w ogólnym systemie obrony przeciwlotniczej frontu /armii/, osłaniając główne siły dywizji w rejonach wyjściowych /ześrodkowania/, w czasie przegrupowania /marszu/, wprowadzenia do walki oraz w toku prowadzenia natarcia.

Brygady i pułki rakiet przeciwlotniczych wojsk OPL frontu i armii, we współdziałaniu z sojuszniczymi związaniami taktycznymi i oddziałami wojsk OPK oraz lotnictwem myśliwskim frontu, wykorzystuje się do osłony głównych zgrupowań uderzeniowych wojsk frontu w rejonach wyjściowych /ześrodkowania/, podczas przegrupowania na rubież wprowadzenia do bitwy oraz w toku operacji zaczepnej.

W rejonach zasadniczych, zgrupowań wojsk frontu /armii/, na głównych kierunkach zagrożenia uderzeniami z powietrza, a także w interesie osłony ważnych obiektów operacyjnych /BROT, mostów i przepraw, węzłów lotniskowych itp./ siłami związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL podporządkowania operacyjnego, wspólnie z jednostkami rakiet przeciwlotniczych dywizji /DPanc,DZ/ organizuje się ciągłą strefę ognia rakietowego.

16/ Przy założeniu, że wszystkie DPano wyposażone są w pułki rakiet przeciwlotniczych "KUB" oraz około 30% DZ w pułki rakiet przeciwlotniczych OSA-AK. W warunkach kiedy wszystkie rozwinięte DPanc i DZ będą dysponowały nową techniką bojową - straty zadawane ŚNP nieprzyjaciela ocenia się w granicach 23-25%.

Na prawdopodobnych głównych kierunkach nalotów ŚNP nieprzyjaciela zgrupowania rakiet przeciwlotniczych, wspomagane ogniem innych środków OPL ogólnowojskowych związków taktycznych, osłaniają w systemie strefowej obrony przeciwlotniczej zasadnicze lotniska, punkty dowodzenia i inne ważne obiekty wojsk lotniczych frontu oraz przelot lotnictwa wykonującego zadania w ramach operacji powietrznej.

Związkom taktycznym i oddziałom rakiet przeciwlotniczych wojsk OPL w rejonach /w pobliżu/ rozwinięcia /ugrupowania/, w których znajdują się lotniska lub inne ważne obiekty wojsk lotniczych frontu stawia się również zadania bezpośredniej ich osłony.

Stosownie do planu operacji powietrznej dowódca frontu może zdecydować o wydzieleniu części sił i środków wojsk OPL z zadaniem bezpośredniej osłony przeciwlotniczej szczególnie ważnych lotnisk lub innych obiektów wojsk lotniczych. Jeśli front dysponuje dwoma brygadami rakiet przeciwlotniczych sz, to jedna z nich może być na określony etap operacji powietrznej wydzielona do realizacji tego zadania. Ponadto brygada /pułk/ rakiet przeciwlotniczych jako strefowy środek obrony przeciwlotniczej może jednocześnie osłaniać rejony stanowisk startowych wojsk raketowych frontu oraz osłowe lotniska i stanowiska dowodzenia szczebla operacyjnego.

W toku operacji powietrznej osłone przeciwlotniczo przelotu własnego lotnictwa nad obszarem frontu wojska OPL realizują w ugrupowaniu bojowym /z rejonów/, w którym aktualnie w danym etapie operacji się znajdują. Zadanie to siły i środki OPL wojsk frontu realizują we współdziałaniu z lotnictwem myśliwskim i innymi środkami OP w drodze odpięrania nalotów ŚNP nieprzyjaciela, niszcząc i wzbraniając przeniknięcia zgrupowań sił powietrznych nieprzyjaciela w ugrupowanie własnego lotnictwa oraz nie dopuszczając do wykonania uderzeń na lotniska i wojska.

Szczególnie ważnym zadaniem wojsk OPL w tym okresie jest zapewnienie warunków bezpieczeństwa własnego lotnictwa podczas przelotu przez strefy ognia środków OPL oraz w czasie prowadzenia walki i bitew powietrznych przez lotnictwo myśliwskie z lotnictwem nieprzyjaciela nad obszarem wojsk frontu /armii/. Zadanie to realizowane jest stosownie do ustaleń w okresie planowania operacji i organizacji współdziałania oraz koordynowane w toku działań bojowych przez połączone stanowiska dowodzenia wojsk OPL i lotnictwa /PłSD OPL i L/.

Planowanie i organizacja działań bojowych wojsk OPL w operacji powietrznej stanowi część składową procesu dowodzenia obroną przeciwlotniczą w operacji zaczepnej frontu. Do zasadniczych właściwości

w tym zakresie zaliczyć należy: szczegółowe uzgodnienie warunków i sposobu przelotu własnego lotnictwa przez strefy ognia środków OPL; organizację odparcia nalotu ŚNP nieprzyjaciela przez wojska OPL i lotnictwo myśliwskie podczas wyjścia lotniczych zgrupowań uderzeniowych na wykonanie zadania bojowego i w czasie powrotu; ustalenie warunków i środków zapewniających bezpieczeństwo przelotu i działania lotnictwa frontowego w strefach ognia środków OPL; organizację dowodzenia siłami i środkami /wojskami/ podczas prowadzenia operacji powietrznej i jego zabezpieczenia.

Stosownie do decyzji dowódcy frontu /zadań/ i planu użycia lotnictwa w operacji powietrznej ustala się: główne i zapasowe korytarze /pasy/ przelotu lotniczych zgrupowań uderzeniowych; orientacyjny czas /kolejność/ przelotu przez strefę ognia środków OPL, tj. wyjścia na wykonanie zadania bojowego i powrotu na lotniska bazowania; wysokość lotu w kierunku nieprzyjaciela i podczas powrotu po wykonaniu zadania przed linią frontu i nad własnym ugrupowaniem; sposób informowania SD /PD/ wojsk OPL o przelotach poszczególnych zgrupowań lotniczych przez strefy ognia środków OPL.

W zakresie organizacji odparcia nalotów ŚNP nieprzyjaciela w ramach operacji powietrznej uzgadnia się i ustala: podział obszaru powietrznego w pasie frontu na strefy odpowiedzialności pomiędzy wojska OPL i lotnictwo myśliwskie; sposób ześrodkowania i podziału wysiłku oraz zwalczania celów powietrznych w tych strefach; strefy dyżurowania samolotów w powietrzu /numer, skład sił, wysokość dyżurowania, czas/ i sposób działania lotnictwa myśliwskiego z tych stref; siły i środki OPL zaangażowane do walki z lotnictwem nieprzyjaciela na zasadniczych rubieżach /pasach, kierunkach/, ich możliwości oraz sposób wprowadzenia do walki /bitwy/ kolejnych sił /rzutów/ lotnictwa myśliwskiego; sposób wyprowadzenia /wyjścia/ lotnictwa myśliwskiego w obszar walk i bitew przed linią styczności bojowej wojsk oraz warunki /sposób/ ich powrotu na lotniska bazowania; zasady /organizację/ współdziałania wojsk OPL z lotnictwem myśliwskim podczas przelotu /wyjścia i powrotu/ lotniczych zgrupowań uderzeniowych oraz w czasie walk /bitew/ powietrznych nad obszarem frontu w warunkach zdecentralizowanego dowodzenia.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa przelotu własnego lotnictwa przez strefy ognia środków OPL ustala się: zasady prowadzenia ognia do celów powietrznych w przypadku zbieżności w czasie nalotu ŚNP nieprzyjaciela i przelotu własnego lotnictwa; obowiązujące ograniczenia w zakresie prowadzenia ognia przez środki OPL, jeśli zagraża to bezpie-

ożenstwu własnych samolotów; sygnały współdziałania: "zezwolenie na prowadzenie ognia", "zakaz prowadzenia ognia", "natychmiastowe przerwanie ognia", itp.

Dowodzenie siłami i środkami OPL w operacji powietrznej organizuje się i realizuje na zasadach obowiązujących w systemie obrony przeciwlotniczej frontu /armii/.

Całością sił i środków uczestniczących w operacji powietrznej dowodzi dowódca frontu przez odnośnych dowódców /szefów/ wojsk którym te siły organizacyjne podlegają.

W celu jednolitego planowania i koordynacji działań bojowych oraz bezpośredniego kierowania wojskami w toku prowadzenia operacji powietrznej dowódca frontu może wyznaczyć dowódcę odpowiedzialnego za operację powietrzną. Uwzględniając miejsce i rolę poszczególnych wojsk frontu w operacji powietrznej, odpowiedzialnym za przygotowanie i kierowanie wojskami w toku operacji powietrznej może być najczęściej dowódca wojsk lotniczych frontu.

Dowódca /szef/ wojsk OPL zgodnie z decyzją dowódcy frontu planuje i organizuje działania bojowe związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL w operacji zaczepnej frontu z uwzględnieniem zadań wynikających z planu operacji powietrznej.

W tym celu dowództwo /szefostwo/ wojsk OPL frontu /armii/ zagadnienia dotyczące użycia i działania wojsk OPL w operacji powietrznej ujmuje w planie obrony przeciwlotniczej frontu.

Jeśli na szczeblu frontu będzie opracowywany oddzielny plan operacji powietrznej, to w części dotyczącej użycia wojsk OPL ujmuje się:

- organizację rozpoznania nieprzyjaciela powietrznego siłami i środkami wojsk OPL oraz powiadamiania o sytuacji powietrznej;
- skład wojsk OPL frontu uczestniczących w operacji powietrznej zadania, ugrupowania i manewr sił i środków OPL w toku działań bojowych;
- podział obszaru frontu na strefy odpowiedzialności wojsk OPL i lotnictwa myśliwskiego, granice strefy ognia środków OPL oraz sposób zwalczania lotnictwa nieprzyjaciela **w tych strefach.**
- główne i zapasowe korytarze /pasy/ przelotów lotniczych zgrupowań uderzeniowych wraz z ich charakterystyką /granice/, wysokości lotu orientacyjny czas przelotu itp;
- organizację dowodzenia wojskami OPL, współdziałanie sił i środków OPL z lotnictwem, sposób obiegu informacji o przelotach własnego lotnictwa oraz warunki i środki zapewniające bezpieczeństwo własnych samolotów działających w strefach ognia wojsk OPL;
- jednolite sygnały dowodzenia i współdziałania, które mogą być ujęte w specjalnych planowych tablicach współdziałania.

Bezpośrednie dowodzenie siłami i środkami OPL oraz współdziałanie wojsk OPL z lotnictwem w toku przygotowania i prowadzenia operacji powietrznej organizuje się i realizuje na ogólnych zasadach, tj. w oparciu o system punktów dowodzenia obroną przeciwlotniczą, w składzie których na szczeblach operacyjnych występują połączone stanowiska dowodzenia lotnictwem i wojskami OPL /PŁSD L i OPL/.

B I B L I O G R A F I A

1. Organizacja i prowadzenie operacji przeciwpowietrznej i powietrznej. Opracowanie teoretyczne zespołu oficerów pod kierownictwem gen.bryg. pil.dr Z. ŻARSKIEGO. Wyd.ASG WP, 1982.
2. Uwagi i wnioski /obserwacje/ z ćwiczeń pk. "WIOSNA-80", "SOJUZ-81" "GRANIT-81".
3. Informacja Komendanta ASG WP gen.broni dr J.KAMIŃSKIEGO dla kierowniczej kadry akademii /30.10.1981r./nt.: "Manewry wojsk radzieckich pk. "ZACHÓD-81".
4. Wykład gen.dyw.T.OBRONIECKIEGO na szkoleniu kierowniczej kadry wojsk OPL /KOSZALIN 26-29.01.1982r/ nt.: "Operacja przeciwpowietrzna i udział w niej wojsk OPL frontu".
5. Dokumenty normatywne IC MON określające zasady użycia i działania wojsk OPL w systemie obrony powietrznej kraju /współdziałania wojsk OPL z wojskami OPK/.
6. Uwagi i wnioski /obserwacje/ z ćwiczeń i szkolenia zbiorowego kierowniczej kadry wojsk OPL w latach 1980-82.

Wydrukowano w 50 egz.

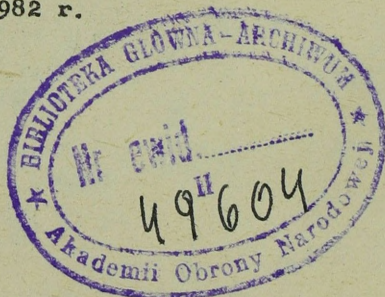
Egz. nr 1-50-Bibl.Nauk.OZS

Wyk. płk Mirowski

Druk. zespół maszynistek, dnia 17.3.1982 r.

Druk. ASG WP nr 074/0291/WV

Kor. R.C.

4 lut.

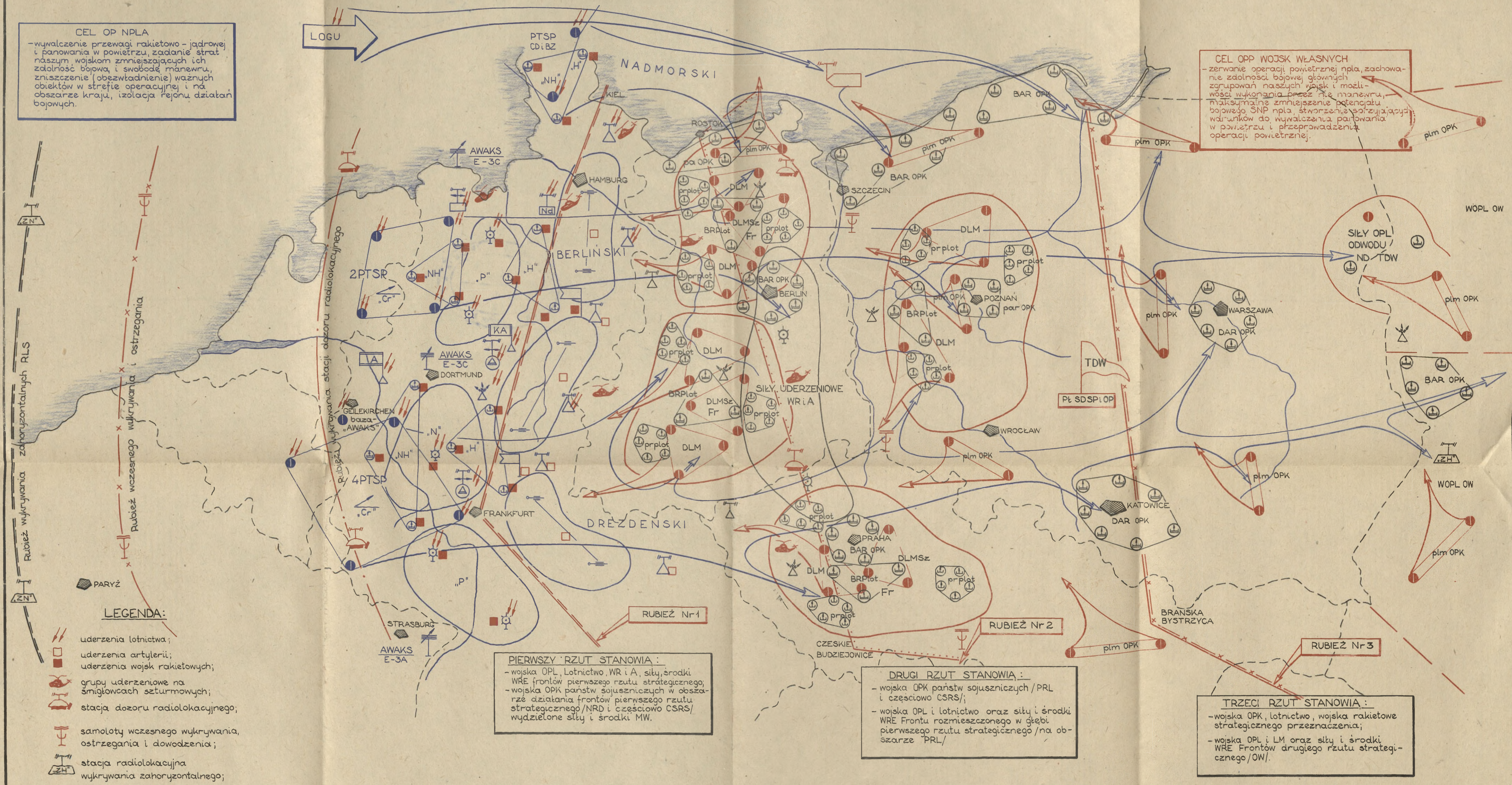
KONCEPCJA OPERACJI PRZECIWPOWIETRZNEJ NA ZTDW

/WARIANT/

Egz.nr. . . . .
 Wklejka nr 1 do poz. 0291/ww
 Załącznik nr 1

CEL OP NPLA
 - wywalczenie przewagi rakietowo-jądrowej i panowania w powietrzu - zadanie strat naszym wojskom zmniejszających ich zdolność bojową i swobodę manewru, zniszczenie (obezwładnienie) ważnych obiektów w strefie operacyjnej i na obszarze kraju, izolacja rejonu działań bojowych.

CEL OPP WOJSK WŁASNYCH
 - zerwanie operacji powietrznej npla, zachowanie zdolności bojowej głównych grupowań naszych wojsk i możliwości wykonania przez nie manewru, maksymalne zmniejszenie potencjału bojowego SNP npla, stworzenie sprzyjających warunków do wywalczenia panowania w powietrzu i przeprowadzenia operacji powietrznej.

z N
 Rubież wykrywania zahoryzontalnych RLS
 Rubież wykrywania stacji obserwacji radiolokacyjnej
 Rubież wykrywania stacji obserwacji radiolokacyjnej
 Rubież wczesnego wykrywania i ostrzegania
 PARYŻ
 z N

LEGENDA:

- uderzenia lotnictwa;
- uderzenia artylerii;
- uderzenia wojsk rakietowych;
- grupy uderzeniowe na śmigłowcach szturmowych;
- stacja dozoru radiolokacyjnego;
- samoloty wczesnego wykrywania, ostrzegania i dowodzenia;
- stacja radiolokacyjna wykrywania zahoryzontalnego;

PIERWSZY RZUT STANOWIA :
 - wojska OPL, Lotnictwo, WR i A, siły, środki WRE frontów pierwszego rzutu strategicznego,
 - wojska OPK państw sojusznicznych w obszarze działania frontów pierwszego rzutu strategicznego/ NRD i częściowo CSRS/ wydzielone siły i środki MW.

DRUGI RZUT STANOWIA :
 - wojska OPK państw sojusznicznych/ PRL i częściowo CSRS/;
 - wojska OPL i lotnictwo oraz siły i środki WRE Frontu rozmieszczonego w głębi pierwszego rzutu strategicznego/ na obszarze PRL/

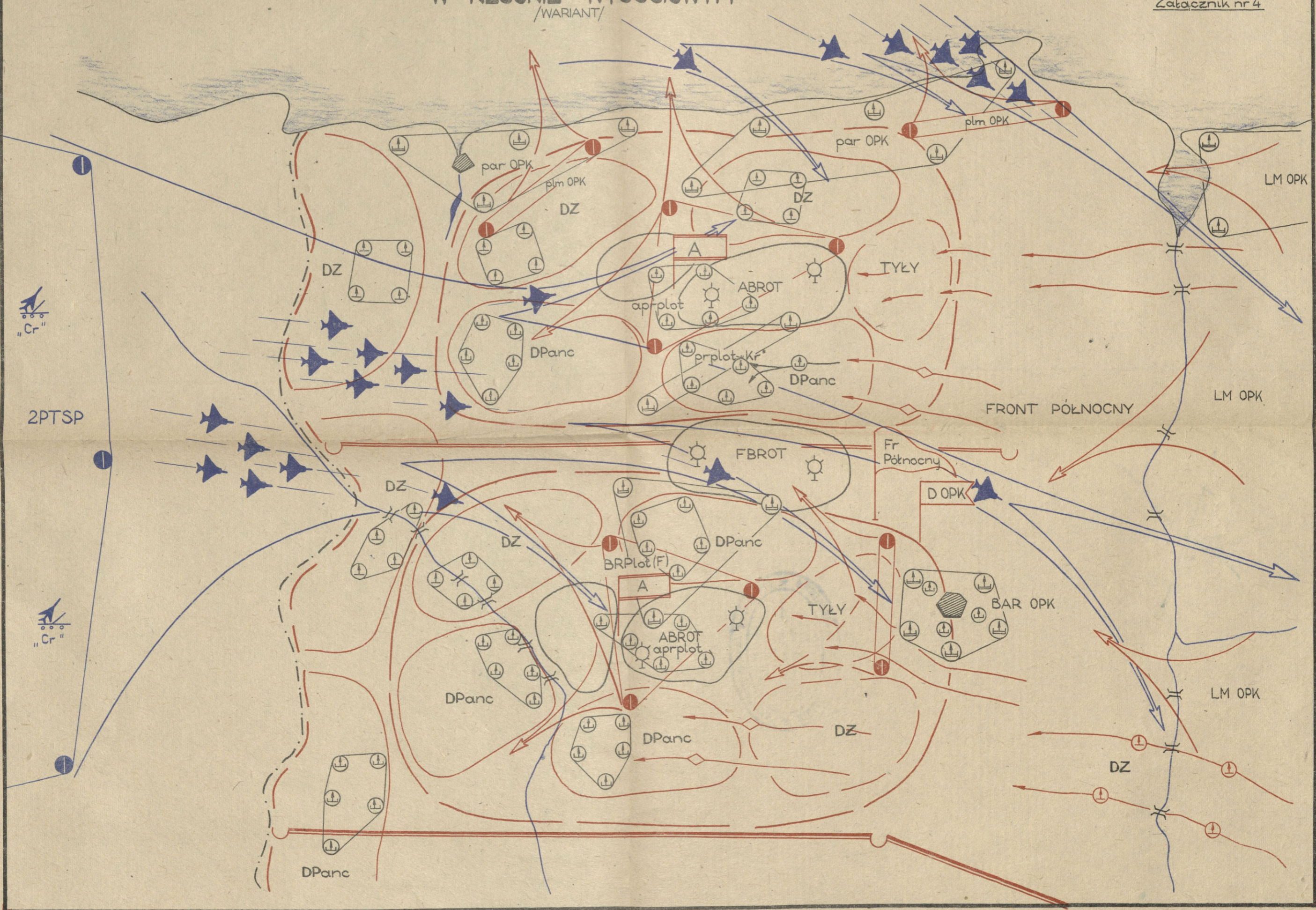
TRZECI RZUT STANOWIA :
 - wojska OPK, lotnictwo, wojska rakietowe strategicznego przeznaczenia;
 - wojska OPL i LM oraz siły i środki WRE Frontów drugiego rzutu strategicznego/OW/.

WOPL OW

WOPL OW

UŻYCIE WOJSK OPL W OPERACJI PRZECIWPOWIETRZNEJ W REJONIE WYJŚCIOWYM /WARIANT/

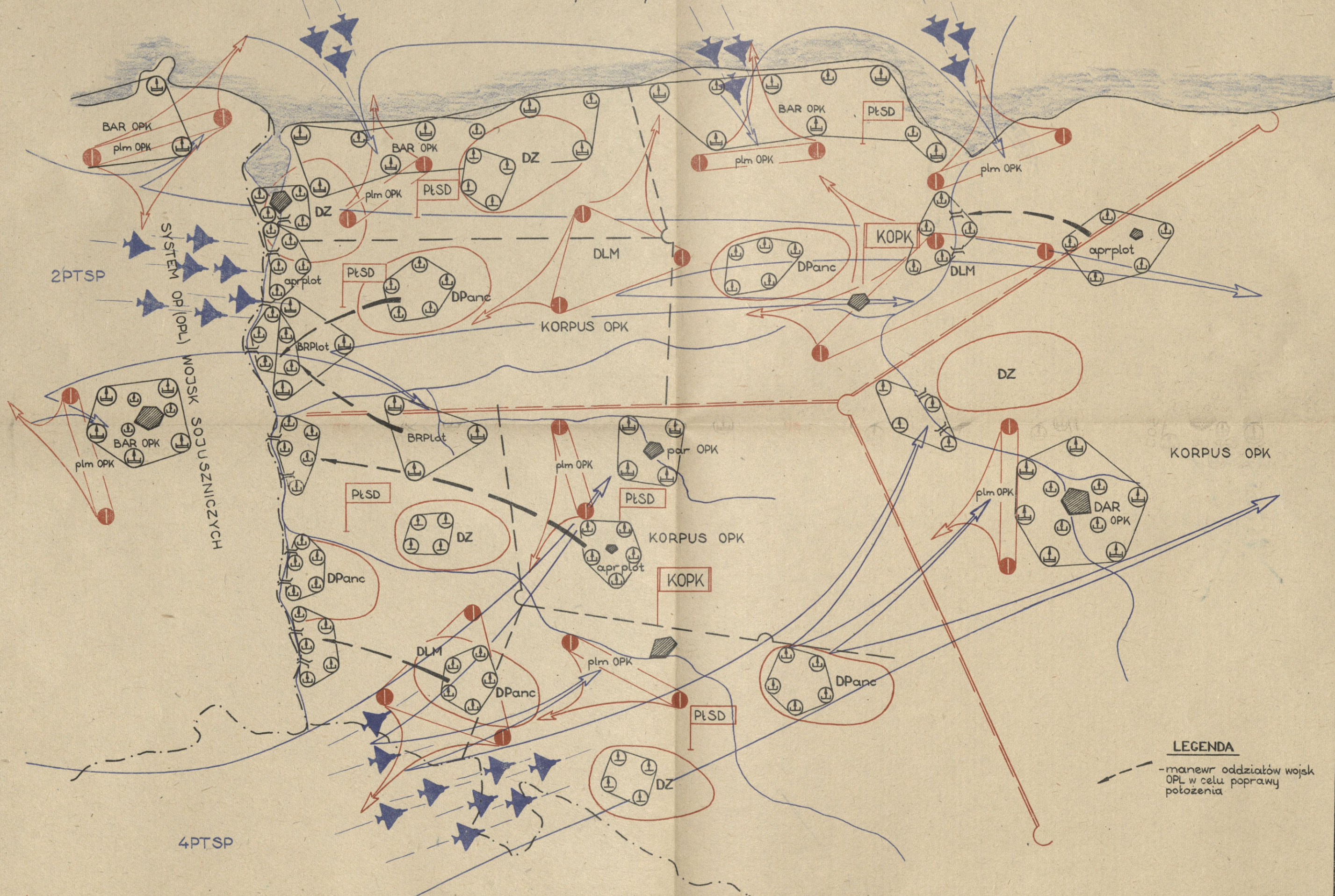
Egz.nr. ...
Wklejka nr 4 do poz. 0291/ww
Załącznik nr 4

UŻYCIE WOJSK OPL W OPERACJI PRZECIWPOWIETRZNEJ NA OBSZARZE WŁASNEGO KRAJU - W SYSTEMIE OPK

/WARIANT/

Egz.nr. ....
Wklejka nr 2 do poz. 0291/ww
Załącznik nr 2

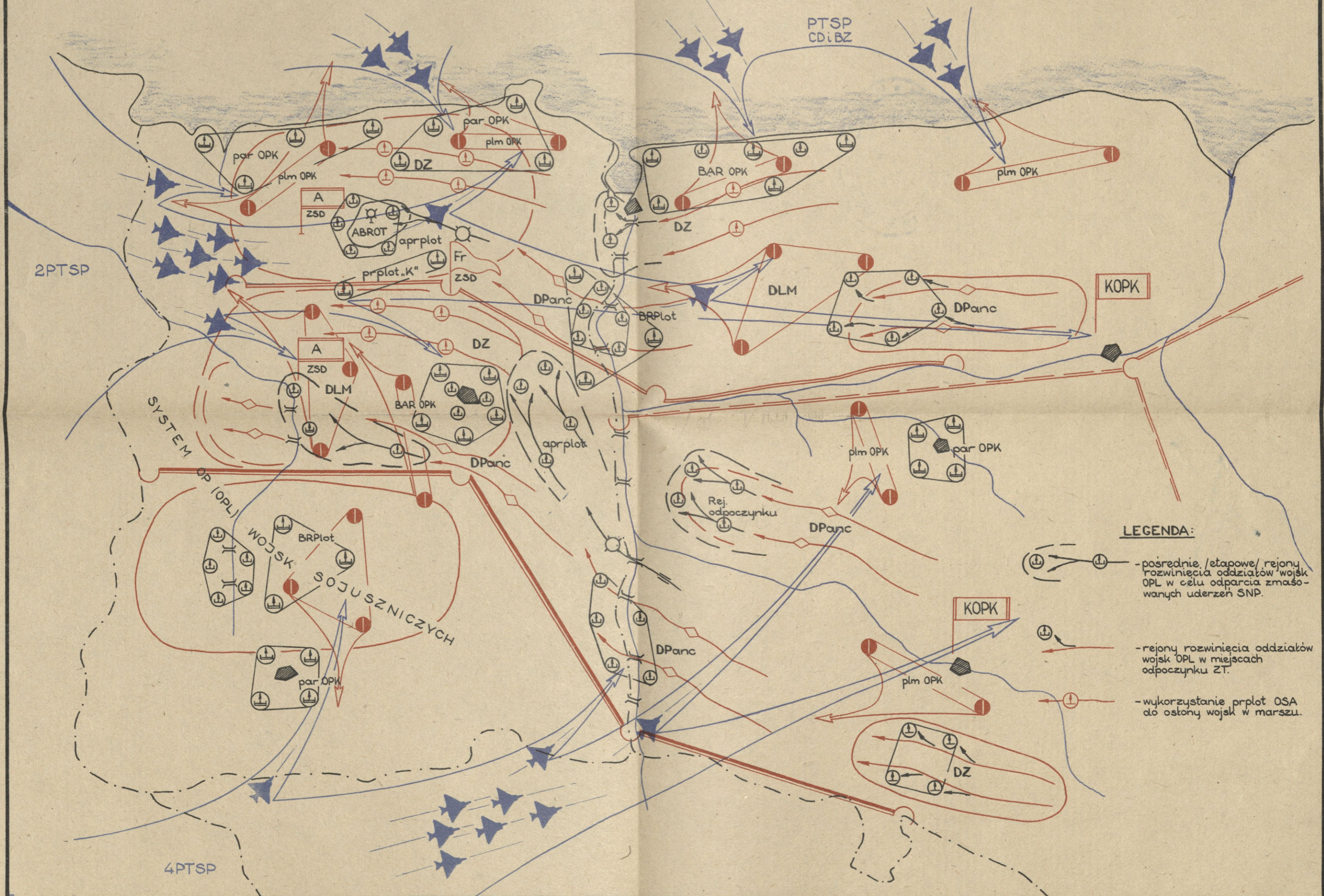

LEGENDA
-manewr oddziałów wojsk OPL w celu poprawy położenia

UŻYCIE WOJSK OPL W OPERACJI PRZECIWPWIETRZNEJ W OKRESIE PRZEGRUPOWANIA WOJSK FRONTU DO REJONU WYJŚCIOWEGO

/WARIANT/

Egz. nr. ...
 Wklejka nr 3 do poz. 0291/ww
 Załącznik nr 3

LEGENDA:

- pośrednie / etapowe / rejony rozwinięcia oddziałów wojsk OPL w celu odparcia zmasowanych uderzeń SNP.
- rejony rozwinięcia oddziałów wojsk OPL w miejscach odpoczynku ZT.
- wykorzystanie prplot OSA do ostony wojsk w marszu.